

ศาสนพิธีบางประการ

ของ

กองเลขานุการคณะกรรมการจัดการฌาปนกิจศพ

พระครูปลัดท່ร่าย อินฺทโชโต

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ ในงานฌาปนกิจศพ

พระครูปลัดท່ร่าย อินฺทโชโต (ท່ร่าย สิงห์วิเศษ)

อดีตเจ้าอาวาสวัดพ่ายพ์ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

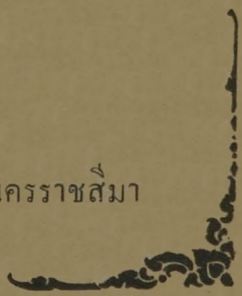
ณ

294.3138

ศ122ศัพ

เมรุวัดสระแก

ตำบลในเมือง อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

พจนมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร. ๙ นครราชสีมา

ตาสนพธิบายประการ

กองเลขานการคณะกรรมการจัดการฌาปนกิจศพ

พระครูปลัดหรั่ย อินทโชโต

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ ในงานฌาปนกิจศพ

พระครูปลัดหรั่ย อินทโชโต (หรั่ย สิงห์วิเศษ)

อดีตเจ้าอาวาสวัดพ่ายพ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ณ

เมรุวัดสระแก

ตำบลโนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เลขที่ 102 -

เลขที่ 294.3138
A 122 P/W

เลขที่ 26.329.1086A

คำปรารภ

งานศพใหญ่ ๆ มักมีหนังสือแจกเป็นบรรณาการแก่ผู้มาร่วมพิธี เรื่องนั้นนับว่า เป็นประเพณีที่มีประโยชน์มาก เพราะเป็นเรื่องทำให้เกิดประโยชน์ด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย คือฝ่ายเจ้าภาพก็ได้มีโอกาสสนองน้ำใจแขกตามควร ฝ่ายแขกก็รู้สึกดีใจว่าเจ้าภาพเห็นใจในความปรารถนาของตน เห็นความสำคัญในการมาของตน ยิ่งกว่านั้น ถ้าแขกผู้ได้รับแจกหนังสือนั้นๆ นำไปอ่านดูด้วยความสนใจ ประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นอย่างประมาธค่ามิได้ เพราะหนังสือแต่ละเรื่องแต่ละเล่ม ย่อมมีสาระประโยชน์ไม่มากนักน้อย แม้ผู้อ่านไม่ตั้งใจจะจดจำก็ตาม ขอให้อ่านเถอะ ด้วยอำนาจการอ่านนั่นเอง รสของหนังสือย่อมซึมซาบเข้าสู่ดวงใจย่อมก่อให้เกิดปฏิกิริยาในทางที่เป็นคุณค่าแก่จิตใจ อย่างน้อยก็อาจทำให้หน้าเลี้ยงหัวใจใสสะอาดขึ้นตามควรแก่รสแห่งหนังสือนั้น นับว่าได้ประโยชน์คุ้มค่าทีเดียว

ในการฉาบปกิฉพ ท่านพระครูปลัดหรัย อินทโชโต คราวนี้เหมือนกัน คณะสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมา มีพระเดชพระคุณพระมงคลสิทธราชมนี เป็นประธาน ซึ่งเป็นเจ้าภาพงานนี้ ก็ใครที่จะแจกหนังสือเป็นเครื่องบรรณาการแก่ผู้มาร่วมพิธีฉาบปกิฉพ ท่านพระครูปลัดหรัยด้วย โดยมองเห็นคุณค่าดังกล่าวแล้ว

โดยมาก หนังสือที่แจกในงานต่าง ๆ นั้น ไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าใดนัก ผู้รับแจกไปไม่ค่อยได้อ่านละเอียดละออ บางทีก็ไม่อ่านเลย ทั้ง ๆ ที่หนังสือสั้น ๆ บางทีมีสาระน่าอ่านอยู่

เพราะประสบการณ์เช่นนี้เอง เมื่อคราวประชุมทั่วตึกในเมืองนครราชสีมา เพื่อหารือกันจัดงานนี้ ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันว่า ควรมีหนังสือแจก แต่ไม่สามารถจัดหาลงไปว่า ควรพิมพ์หนังสืออะไร จะให้ใครแต่ง ในที่สุดที่ประชุมได้มอบให้เป็นภาระของ พระมหาพิศวง พุทธสโร ป. ๘ พ.ป. ผู้ซึ่งประชุมเลือกเป็นหัวหน้ากองเลขานุการของคณะเจ้าภาพ เฉพาะคราวนี้ พระมหาพิศวงได้รับมาจัดทำร่วมกัน ในนามของกองเลขานุการ เมื่อรับแล้วก็ประชุมหารือกันเป็นการภายในหลายหน ในที่สุดตกลงจะเอาเรื่อง "ศาสนพิธี" ตามที่มีผู้ร้องขอให้จัดพิมพ์ ขึ้นต้นคิดว่า จะขออนุญาตกรมการศาสนา คัดลอกหนังสือ "ศาสนพิธีขององค์การศึกษาซึ่งใช้เป็นหลักสูตรของนักธรรมอยู่ในปัจจุบัน" ออกมาพิมพ์เป็นเล่มแจกในงานนี้ แต่ทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะถ้าทำเช่นนั้น หนังสือเล่มนั้นก็จะมีขนาดใหญ่และมีราคาแพงเกินกว่าที่คณะเจ้าภาพ - ออเมตต์ ดังนั้น เมื่อคราวประชุมครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๐๗ กองเลขานุการ ๆ ได้นำข้อขัดข้องนี้เข้า

หารอต่อที่ประชุม ที่ประชุมแนะนำว่า ให้คัดเลือก. ตัดทอน
หรือย่อความหนังสือนี้ เอาแต่ใจความและพิรุธที่จำเป็นแก่
พุทธศาสนิกชนที่เป็นฆราวาส หรือ พิธีอื่นใดที่เห็นว่า มีความ
จำเป็นต่อท้องถิ่น แม้จะไม่อยู่ในหนังสือศาสนพิธีนั้นก็ตาม
ก็ให้พิจารณารวบรวมมาพิมพ์เป็นเล่มในคราวนี้ได้ กองเลข
านุการ ๆ ได้รับดำเนินตามนั้น

เพราะเหตุผลดังที่ปรารภมานี้แหละ หนังสือเล่มนี้จึง
ได้คลอดออกมาสู่สายตาท่านผู้อ่าน ด้วยรูปร่างหน้าตาที่ตั้ง
ปรากฏอยู่นี้ เพราะเหตุที่ได้รวบรวมเอาศาสนพิธีมาบรรจุไว้
อย่างครบถ้วน จึงให้ชื่อว่า "ศาสนพิธีบางประการ"

อย่างไรก็ดี ในกองเลขานุการพิเศษชุดนี้ ไม่มีใครสักคน
เดียวที่เป็นนักประพันธ์อาชีพ หรือนักเขียนสมัครเล่น ไม่มี
ใครเลยแต่งหนังสือเป็นเล่มมาก่อนเลย จึงวิตกกังว่า "จะ
ต้องมีข้อบกพร่องแน่นอน มากหรือน้อย ก็ไม่อาจรับรองได้"
ถ้าผู้อ่านรู้สึกผิดหวังประการใดแล้ว กองเลขานุการพิเศษซึ่ง
จัดทำหนังสือนี้ ขอภัยด้วย หากจะพึงมีข้อตำหนิตัวแต่เพียงเล็กน้อย
เราจะภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ะ- ถ้า ะ-

การเสียสละทำงานด้วยแรงศรัทธาและด้วยแรงแห่งความ
จงรักภักดี ในการจัดทำหนังสือนี้ จัดทำงานอื่นๆ เพื่อ

ดำเนินงานฉาบฉวยของท่านพระครูปลัดหรั่ง อินฺทโชโต ให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเรียบร้อยเป็นอันดีก็ดี จะบังเกิดเป็นประโยชน์ หรือเป็นบุญเป็นกุศลใด ๆ ก็ดี กองเลขานุการพิเศษ ขออุทิศน้ำพักน้ำแรงและบุญกุศลนั้น ๆ อุทิศถวายแด่ท่านพระครูปลัดหรั่ง อินฺทโชโต ผู้ถึงแก่มรณภาพไปแล้วนั้น หากว่าท่านพระครูปลัดสามารถทราบได้ด้วยญาณวิถีดุใด ๆ ก็ตาม ขอได้โปรดมารับอนุโมทนาด้วย และเมื่อได้อนุโมทนาแล้ว ขอให้หลวงพ่อพระครูปลัดจงเจริญด้วย อายุ, วรรณะ สุขะ, พละ, ปฏิภาณ, และคุณสารสมบัติอื่น ๆ ทุกประการ และตลอดกาล เทอญ.

กองเลขานุการพิเศษ
วัดบึง จังหวัดนครราชสีมา

๑ มกราคม ๒๕๐๘

พระครูปลัดห่วย อินทโชโต

ชาตะ วันเสาร์ เดือน ๘ ปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๒๓
มรณภาพวันเสาร์ ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะโรง
วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗
รวมอายุ ๘๔ ปี พรรษา ๕๗ พรรษา

ชีวประวัติ

ของ

พระครูปลัดทรราย อินฺทโชโต (สิงห์วิเศษ)

รวบรวมและเรียบเรียง

โกย

พ.ท. เข้ม มหาวีระ ป. ๕

ข่าวกิติภูมิ

พระครูปลัดหรรษา อินฺทโชโต เดิมชื่อ “หรรษา สิงห์วิเศษ” เกิดวันเสาร์ เดือน ๘ ปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๒๓ ที่บ้านพุฒิชามอญ (ดอนกระทิง) ตำบลพุฒา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นบุตรคนที่ ๓ ของนายสิงห์ นางเป๊าะ สิงห์วิเศษ มีพี่ชื้อว่า สิวีเศษ ย่าชื้อ พุ่มพ์ ตาชื้อ ขุนศรี ยายชื้อ เอี่ยม

มีพี่น้องร่วมบิดามารดากัน ๑๐ คน คือ

๑. นางเมือง รัตนรักษ์ (ถึงแก่กรรมแล้ว)
๒. นายเมฆ สิงห์วิเศษ (ถึงแก่กรรมแล้ว)
๓. พระครูปลัดหรรษา อินฺทโชโต
๔. นายลี สิงห์วิเศษ (ถึงแก่กรรมแล้ว)
๕. นายหรี สิงห์วิเศษ (ถึงแก่กรรมแล้ว)
๖. นางจืด สิงห์วิเศษ
๗. นางแฉ้ เมืองปัก
๘. นายขำ สิงห์วิเศษ (ถึงแก่กรรมแล้ว)

๘. นายเข้ม สิงห์วิเศษ (ถึงแก่กรรมแล้ว)

๑๐. น.ส. น้อย สิงห์วิเศษ

ชีวิตวัยเด็ก

พระครูปลัดห่วย อินฺทโชโต (สิงห์วิเศษ) ในวัยเด็กก็ได้เจริญเติบโตมาโดยลำดับในท่ามกลางการอุปการะและประกอบประหมของบิดามารดาและญาติพี่น้องทั้งหลายที่บ้านเกิดเมืองนอน คือบ้านพุดชานันเองตลอดมา ชีวิตวัยเด็กของท่านเป็นชีวิตที่น่าชื่นเต้น ดังมีเรื่องโดยสังเขปต่อไปนี้

เมื่ออายุ ๓ ขวบ ได้ล้มป่วยเป็นไข้ทรพิษ (ฝีดาษ) อย่างหนักจนเจียนจะเอาชีวิตไม่รอด แต่ที่รอดพ้นอันตรายถึงขนาดเช่นนั้นมาได้เป็นการประสพภัยร้ายแรงครั้งแรก

อายุ ๕ ขวบ บิดามารดาได้นำไปฝากวัด เรียนหนังสือไทยแผนโบราณ กับพระอาจารย์เจ๊ก ที่วัดปรังค์ (บ้านพุดชานันเอง) ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ขณะที่อยู่วัดปรังค์นั้น ได้ประสพอุบัติเหตุร้ายแรงเกือบจะถึงชาติชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นครั้งที่ ๒ คือ ได้ตกลงไปในสระน้ำที่หน้าเปรียมฝั่ง และไม่มีใครเห็นเหตุการณ์นั้นเลย ทั้งตนเองก็ยังไม่รู้ว่าเป็นอีกด้วย แต่ยังไม่ถึงคราวตายจึงได้คืนรณะตะเกียกตะกายไปตามเรื่อง จำบังเอิญคืนมาทางฝั่งก็เลย

ขึ้นมาอนทอลดาอยู่บนสะพานได้ นับว่ารอดตายมาได้อีกครั้งหนึ่ง (เจ้าตัวท่านเขียนบันทึกเล่าไว้เอง) อย่างไรก็ตามก็ติดตลอดเวลาที่อยู่วัดปรังคัน นอกจากนี้เหตุร้ายแรงดังกล่าวแล้วนั้น การเป็นอยู่ก็เป็นไปอย่างสงบสุข และได้รับการศึกษาภาษาไทยเป็นอย่างดี จนมีความรู้พออ่านหนังสือไทยโบราณได้ ๒ เล่ม

อายุ ๑๑ ปี พระภิกษุเบญชฌเป็นผู้เป็นนายชายซึ่งไปบวชเรียนอยู่ที่วัดอิสาน ในเมืองนครราชสีมา ได้ออกไปเยี่ยมบ้านพุดชาซึ่งเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของท่าน ได้ชักชวนเอามาอยู่ด้วยที่วัดอิสาน เมื่อมาอยู่ที่วัดอิสานแล้ว ก็ได้เรียนหนังสือขอมจนสามารถอ่านหนังสือเรื่องพระมัลลย์ได้อย่างชำนาญ โดยมีพระอาจารย์จำ (ภุมมิลำเนาเป็นคนบ้านมะขามเฒ่า) ผู้เป็นสมภารเป็นครูสอน ต่อมา เมื่อพระอาจารย์จำลาสิกขาบทแล้ว พระวินัยธรคง (ภุมมิลำเนาเป็นคนบ้านสลักไดตะวันออก) ได้เป็นสมภารวัดอิสานสืบต่อมา และเป็นอาจารย์สอนหนังสือต่อมาด้วย พระวินัยธรคง เห็นว่า "เด็กชายห่วย สิ่งวิเศษเป็นผู้มีวิริยะอดุสาหะ และมีอุปนิสัยทางพระพุทธศาสนาอย่างเห็นได้ชัด" จึงให้ท่องสูตรมูลกัจจายน์ ให้เรียนมูล ๆ (เรียนหนังสือใหญ่) ต่อไป จนอายุได้ ๑๓ ปี เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี มีเหตุร้ายเกิดขึ้นถึง ๒ ครั้ง

ครั้งแรกเกิดเหตุขึ้นเมื่อ พระภิกษุรูปหนึ่งซึ่งเรียกกันจน
ชินปากว่า “หลวงพ่อยู” ได้พาไปเมืองนางรอง และแล้ว
ก็นำกลับมาจังหวัดอีก แต่เมื่อกลับมาถึงแล้วไม่นานได้
ป่วยเป็นไข้เสียดใหญ่จนไม่รู้เนื้อไม่รู้ตัว จนกระทั่งบิดา-
มารดาของท่านต้องละทิ้งบ้านเรือน มาเฝ้าดูอาการอยู่ด้วย
ความละห้อยหมัดหวัง ได้แต่นั่งร้องไห้รำพันไปต่าง ๆ นานา
ตามประสาของบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า ซึ่งหวาดผวากลัว
ต่อความตายของบุตรสุดที่รัก แต่ไข้ก็ยังตื้อยังไม่ถึงคราวอีก
หลวงพ่อยูพาไปเที่ยวเมืองนางรอง เห็นบิดามารดาทั้ง ๒
ของท่านโศกเศร้าสุดซึ้งถึงเช่นนั้น ก็พลอยเศร้าสลดหดหู่ไป
ด้วยถึงกับฉันทไป เมื่อต้นขนมมาจึงเล่าให้โยมทั้ง ๒ ฟังว่า “อย่า
ร้องไห้ไปนักเลยโยม เมื่อคืนฉันฝันว่าไฟไหม้ตุหนงส์อ ฉัน
ดับมันได้” แล้วท่านก็รีบเก็บยานมาต้มให้กิน ยา ได้ “รุน”
เอาอาจมออกมาปรากฏว่า มีสีดำเหมือนถ่านไฟ ต่อแต่นั้น
พิษไข้ก็เริ่มถอยลดลงเป็นลำดับจนมีสติรู้สึกตัวขึ้นมา เห็น
บิดามารดาร้องไห้อยู่ จึงรู้ว่าตัวเป็นไข้หนัก ครึ่งนี้ต้องป่วย
ครอแครอยู่ ๒-๓ เดือนจึงเดินได้

ครั้งที่ ๒ ไปปั่นกอไผ่เล่นที่ใกล้ ๆ บ่อมกำแพงเมืองซึ่ง
สูงประมาณ ๕-๖ สอก และพลัดตกลงมาจากกอไผ่นั้น ได้

รับขาดเจ็บสาหัสเดินไม่ได้ ต้องทาน้ำมันมนต์อยู่ถึง ๓ เดือน
จึงหายดีเป็นปกติ

ต่อมา พระวินัยธรคงลาสิกขา พระครูศรีลิวสุทธิพรต
(แดง) ได้เป็นสมภารวัดอโศกสามสัปดาห์ ท่านพระครูศรีลิวสุทธิพรต
(แดง) ได้จัดการบรรพชาให้เป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๔ ปี และ
ได้นำไปฝากให้เรียนมูลฯ กับพระใบฎีกาข้าง วัดกลาง
เมืองนครราชสีมา ต่อมาไม่นานท่านอาจารย์ใบฎีกาข้างได้ถึง
มรณภาพเสีย การเรียนมูลฯ จึงต้องเปลี่ยนสำนักดังต่อไปนี้คือ

๑. เรียนมูลกัจจายน์ “นาม, สมาส, ตัทธิต,” ซ้ำกับ
พระอาจารย์วินัยธรรม (พูน) วัดกลางนคร

๒. ได้เรียนมูลกัจจายน์คือ “นาม ๒ ผูก” ซ้ำอีก กับ
พระครูบัจฉิมาภรณ์

๓. ได้เรียนคัมภีร์พระธรรมบทจบทั้ง ๒ บิน คัมภีร์มัง
คลที่ปี่ ๑๔ ผูก และคัมภีร์พระอภิธรรมมัตถสังคหะ กับอาจารย์
ขุนอนุศาสน์พินิจ (พุก) ซึ่งได้มาทำการสอนอยู่ที่โรงเรียน
วัดกลางนคร

๔. ได้เรียนคาลาพัน กับท่านพระครูชินโรสธรรมรุจิ
(พ่วง) วัดทุ่งสว่าง

๕. ได้เรียนมูลกัจจายน์คือ “สนธิ และ สัมพันธ์” กับ
อาจารย์จันทร์ และอาจารย์กว้าง

(การศึกษาตามลำดับที่เขียนมานั้นนับว่ามากพอคุดู เฉพาะ คัมภีร์พระธรรมบททั้ง ๒ บัญชี บัจจุบันพิมพ์เป็นเล่มได้ ๘ เล่ม และใช้เป็นหลักสูตรประโยค ป.ธ. ๓ ป.ธ. ๔ ป.ธ. ๕ และ ป.ธ. ๖ คัมภีร์มิ่งคลที่ปนี ๑๔ ผูก บัจจุบันตีพิมพ์เป็นหนังสือ เล่มได้ ๒ เล่มขนาดใหญ่ และใช้เป็นหลักสูตร ป.ธ. ๔ ป.ธ. ๕ ป.ธ. ๖ และ ป.ธ. ๗ ด้วย คัมภีร์พระอภิธรรมมัตถสังคหะนั้น บัจจุบันใช้เป็นหลักสูตร ป.ธ. ๘ คาถาพันยังไม่ได้ จัดเข้าเป็นหลักสูตรใดๆ พวกนาม, สมาส, คัทธิต, สนธิ, และสัมพันธ์ ยังคงใช้เป็นหลักสูตรไวยากรณ์ภาษาบาลีมาจนทุกวันนี้):

การอุปสมบท

พออายุเต็ม ๒๐ ปีบริบูรณ์ก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ณ พัทธสีมาวัดอิสาน โดยมีพระครูสีหราช-สมาจารมุนี (ฉิม) เป็นพระอุปัชฌายะ พระใบฎีกาข้างเป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูศีลวิสุทธิพรต (แดง) เป็นพระอนุสาวนาจารย์ และจำพรรษาอยู่ที่วัดอิสานต่อมาอีก ๓ พรรษา

กรุงกรุงเทพฯ เรียนค่อ

พรรษาที่ ๔ ได้ลงไปกรุงเทพฯ อยู่ที่วัดประยูรวงศาวาส ๑ พรรษา ในพรรษานั้นได้ไปซ้อมประโยคกับท่านมหาณบ้ง

เล็กน้อย (เพื่อเตรียมตัวเข้าสอบไล่) และได้เข้าแปลประโยคที่
พระอุโบสถวัดพระแก้ว (สอบไล่พระปริยัติธรรม ในพระอุ-
โบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง) โดย
มีพระพิมลธรรมวัตรระนองเป็นประธานแม่กองเหนือ (พระพิ-
มลธรรมมองคนเห็นจะเป็น ม.ร.ว. เจริญ ซึ่งต่อมาได้เลื่อนสมณ
ศักดิ์เป็น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์) บังเอิญไปจับสลาก
ถูกประโยคที่ไม่ได้ซ้อมไว้ (นิทานเรื่องนางสุภักทา) จึงสอบ
ไม่ได้

ผู้เหตุดอก คือพอสอบเสร็จแล้วกลับมาถึงกุฏิที่อยู่ ณ วัด
ประยูรวงศาवासเท่านั้น ก็บังเกิดลมวิปลาสนั้นปั่นป่วนในท้อง
ไม่สบายใหญ่ถึงกับมีจิตวิปริตไปต่าง ๆ คล้ายกับคนเสียสติ

กลับโคราช - ลาสิกขา

ขณะนั้น นายลี สิงห์วิเศษ น้องชายซึ่งกำลังบวชเป็น
พระอยู่ที่วัดอิสาน ได้ทราบข่าวการเจ็บป่วยคราวนั้นเข้า จึง
ได้ลงมารับกลับไปโคราช พักรักษาตัวอยู่ที่วัดอิสานเป็น
เวลานาน อาการป่วยก็มีได้ทุเลาลง จึงต้องลาสิกขาออกเป็น
ฆราวาส และรักษาตัวอยู่ในเพศฆราวาสนั้นประมาณ ๓-๔
เดือน จึงค่อยมีอาการดีขึ้นเป็นลำดับ ๆ จนหายเป็นปกติ
ขณะนั้นอายุได้ ๒๕ ปี

อุปสมบทอีกเป็นครั้งที่ ๒

ต่อมาอายุ ๒๖ ปี ถึงเดือน ๖ ขึ้น ๑๑ ค่ำ จึงได้อุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาอีกวาระหนึ่ง ณ พัทธสีมาวัดอิสานนั้นเอง โดยมีพระครูสังฆราชสมาจารมุนี (นวล) เป็นพระอุปัชฌายะ พระครูศีลวิสุทธิพรต (แดง) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระวินัยธรรม (ฉิม) วัดบึง เป็นอนุสาวนาจารย์ และได้จำพรรษาอยู่ที่วัดอิสานต่อมาอีก ๓ พรรษา

ลงกรุงเทพฯ อีก

บวชครั้งที่ ๒ นี้ พอเข้าพรรษาที่ ๔ ก็ได้ลงไปกรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ได้อาศัยอยู่กับพระมหาคง (ภูมิลำเนาเป็นคนม้านาง) ณ สำนักวัดอนงคาราม และจำพรรษาอยู่ที่นั่น ๑ พรรษา

กลับโคราช - บำเพ็ญประโยชน์

พอออกพรรษาปวารณาแล้วก็กลับขึ้นมาโคราชอีก โดยพักอยู่ที่วัดหนองจะบก กับท่านพระครูพรหมวิหารี (รอด) สมัยที่เป็นสมภารอยู่ที่วัดหนองจะบก แต่ครั้งจะเข้าพรรษา กลับเข้าพรรษาที่วัดสระแกวณะกลาง พระอุปัชฌาย์ไม่มีผู้เป็นสมภารเป็นผู้ปกครอง และจำพรรษาอยู่ที่นั่นนานถึง ๓๐ พรรษา

ตลอดเวลา ๓๐ ปีในวัดสระแก้วได้ประกอบภารกิจอันเป็นประโยชน์แก่วัดดังต่อไปนี้-

๑. คุณนายลูกจันทน์ บ้านวัดอิสาน ได้ถวายเรือน ๑ หลัง และได้ไปริ้อมาสร้างเป็นกุฏิคณากลางวัดสระแก้ว
๒. พร้อมใจกับนายทองบำเรอ แม่โสฬส สร้างหอไตรขึ้น ๑ หลัง ที่คณากลางวัดสระแก้วนั่นเอง
๓. ได้จัดการทำดาตฟ้าศาลาโรงธรรมวัดสระแก้วขึ้นเป็นครั้งแรก
๔. ได้ขอที่ดินทางด้านทักษิณของวัดสระแก้ว ถวายให้เป็นสมบัติของวัดสระแก้วเพิ่มขึ้นอีกด้วย

จากวัดสระแก้วมาเป็นสมภารวัดพายัพ

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๗๒ บวชครั้งหลังนี้ได้ ๓๕ พรรษาแล้ว นายทองอินทร์ และนายบุญแข็ง ได้นิมนต์มาอยู่วัดพายัพ และได้รับหน้าที่เป็นเจ้าอาวาสวัดพายัพตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จนถึงมรณภาพเป็นเวลา ๒๗ ปี ณ ที่นี้ได้บำเพ็ญประโยชน์เป็นอันมาก พอจะสรุปตามบันทึกไว้ดังต่อไปนี้คือ

๑. จัดการขุดถนนถนนเขตระหว่างสระน้ำ ๒ ลูก ให้เป็นพื้นสระลูกเดียวกันแล้วดำเนินการขุดลอก ตบแต่ง ทำให้สะอาดเรียบร้อย เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ สระนี้ เป็นที่ขังน้ำสำหรับ

เป็นเครื่องอุปโภคบริโภคของสงฆ์สามเณรและประชาชนที่มี
ประโยชน์ยิ่งมาจนทุกวันนี้

๒. ทางด้านทิศใต้ของวัด เดิมที่เดิวยังไม่มีถนนเข้าวัด
มีแต่สะพานไม้กระดานแผ่นเดียวใช้เดินกันอยู่ จึงพร้อมใจ
กับอาจารย์เทา ไปขอที่ดินทางทิศตะวันตกของสะพานซึ่งเป็น
ที่บ้านของนายคำ และขอที่ดินทางทิศตะวันออกของสะพาน
อันเป็นที่บ้านของขุนประจำ เพื่อขยายออกทำเป็นถนนเข้าวัด
เจ้าของที่ดินทั้ง ๒ ราย ได้มีศรัทธาบริจาคให้โดยง่ายดาย จึง
ได้สร้างเป็นถนนเข้าสู่วัด ดังปรากฏอยู่จนทุกวันนี้

๓. ได้สร้างถนนเข้าวัดทางทิศตะวันออกอีก ๑ แห่ง
แทนสะพานไม้อันเป็นของเก่ามีมาแต่เดิมเหมือนกัน และได้
ใช้ไปมาเข้าออกมาจนทุกวันนี้เหมือนกัน

๔. ร่วมมือกับอาจารย์เทา และพระภิกษุสามเณรในวัด
พายัพ สร้างประตูและหน้าต่างโบสถ์ และปูอิฐลานโบสถ์
ของวัดพายัพ โดยการทำด้วยฝีมือของตนเอง

๕. สร้างถังเก็บน้ำฝนด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก สำเร็จ
ด้วยฝีมือของตนเอง โดยมีได้เสียค่าจ้างให้แก่ช่างเลย
แม้แต่บาทเดียว

๖. สร้างสวนมะพร้าวชนในวัดจนได้ผลเป็นที่ชุ่มชื้นรณ
รมย์จนบัดนี้

๗. พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้จ้างนายช่างปฏิสังขรณ์ศาลาโรง
ธรรม โดยใช้ตอหม้อคอนกรีตเสริมород ข้างบนเป็นไม้เคม
สีเงินไป ๒๖,๔๐๐ บาท (เงินวัด)

๘. พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้จัดการจ้างช่างก่อสร้างซุ้มประตูทาง
ทิศตะวันตกเป็นเงิน ๕,๒๐๐ บาท (เงินวัด)

๙. พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้ปรับปรุงแก้ไขกุฏิหอไตร โดยย้ายจาก
ที่เก่าซึ่งเดิมอยู่ทางทิศเหนือของกุฏิหลังปัจจุบันมาสร้างใหม่ใน
ที่ทุกวันนี้ตลอดจนจัดการสร้างครัวไฟเสียใหม่ เช่นที่เห็นอยู่
ขณะนี้ด้วย

๑๐. ได้ร่วมมือกับพระสงฆ์ในวัดจัดสร้างกำแพงรั้ววัดขึ้น
ทางทิศตะวันตก และถมพื้นที่ในบริเวณนั้นจนเต็มต้นสะอาด
และเรียบร้อยเป็นอย่างดี

คุณสมบัติพิเศษ

๑. พระครูปลัดหรัย อินฺทโชโต เป็นผู้มั่งชื่อเสียงเป็น
ที่รู้จักกันทั่วจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง ว่าเป็น
พระธรรมกถึกเก่าแก่ประจำเมืองโคราช มีผลในการเทศน์
ปฐกวิสัสนาไพเราะจับใจยิ่งนัก แม้จะมีอายุปูนชราถึง ๘๔ ปี
แล้วก็ตาม ก็ยังปรากฏว่าแสดงพระธรรมเทศนาได้ด้วยลี้ลาทำ

นองและสุมเสียงอย่างไรเพราะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างน่าอัศจรรย์ และนับได้ว่า เป็นครูของนักเทศน์ปฎิภาวิธานในปัจจุบันเกือบทั้งหมดเมืองโคราชทีเดียว

๒. พระครูปลัดหรัย อินฺทโชโต เป็นพระเถระผู้ประกอบไปด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา พรหมวิหารคุณอย่างครบถ้วน เมื่อยังหนุ่มแน่น ก็ได้อุทิศตนบำเพ็ญประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา เช่น สละเวลาสอนภาษาบาลี คัมภีร์พระธรรมบทแก่พระสงฆ์สามเณรผู้ใคร่ต่อการศึกษาเป็นเวลาหลายปี มีศิษยานุศิษย์ได้รับความรู้ถ่ายทอดออกไปจากท่านเป็นจำนวนมาก ศิษย์ของท่านที่มีชีวิตอยู่ขณะนั้น ก็คือ “พระเดชพระคุณเจ้าคุณพระมงคลสิทธราชมุนี” เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา องค์ปัจจุบัน เป็นสักขีพยานองค์สำคัญ

๓. เป็นรัตนกวีผู้ชำนาญในการแต่งโคลง ๔ สุภาพ กาพย์ และกลอนต่างๆ ได้อย่างน่าบูชา แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่วรรณกรรมของท่านติดอยู่ในความจำของท่านโดยเฉพาะ มิได้มีการบันทึกไว้เป็นชั้นเป็นอัน ดังนั้น พอท่านมรณภาพ วรรณกรรมอันล้ำค่าก็พลอยสาบสูญไปด้วย อย่างไรก็ตาม นักฟังเทศน์ปฎิภาวิธานซึ่งมีอยู่มากมายในเมืองโคราชเราคงยังจะจำคำกลอนสุภาษิต คำโคลงสุภาษิตของท่านได้บ้าง เพราะท่านชอบนำออกแสดงในเวลาเทศน์ปฎิภาวิธานอยู่เสมอๆ

อนึ่ง ปรากฏว่า พระครูปลัดห้วย อินทโชโต เป็นผู้
ความรักญาติพี่น้องลูกหลานเป็นอย่างยิ่ง ท่านได้บำเพ็ญจาค
สังคหกรรมอย่างสม่ำเสมอตลอดมา ปรากฏตามบันทึกที่ท่าน
เขียนไว้ด้วยตนเองว่า พออุปสมบทได้ ๒ พรรษา โยมผู้ชายก็
ถึงแก่อนิจกรรมที่บ้านกระชาว อำเภอด่านขุนทด จังหวัด
นครราชสีมา เพราะเหตุที่ได้อพยพครอบครัวไปจากบ้านพุดชา
ตั้งหลักฐานทำมาหากินอยู่ที่นั่น ได้ไปจัดการฌาปนกิจศพโยม
ผู้ชายเสร็จแล้ว ก็ชักชวนโยมผู้หญิงกลับคืนมาอยู่บ้านพุดชา
ภูมิลำเนาเดิมทั้งหมด ได้จัดการหาเรือมาปลูกในที่บ้านเดิม
และจัดแจงให้โยมผู้หญิงและน้อง ๆ ได้อาศัยอยู่กันเป็นปกติ
สุขตลอดมาอีกปีหนึ่ง ได้จัดการซื้อสวนของนายแพะ ที่บ้าน
หนองจะบก ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
๑ แปลง ราคา ๔ ชั่ง แล้วให้ซื้อเรือหนอบที่บ้านพุดชามาปลูกที่
ปรุให้โยมผู้หญิงและน้อง ๆ ได้อยู่กันเป็นปกติสุข

นอกจากนั้น ยังได้ทำการสงเคราะห์บรรดาหลาน ๆ อีก
เป็นอันมาก บางคนก็ถูกท่านส่งไปเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา
ก็มี โดยมากได้สงเคราะห์ให้เงินไปใช้เป็นจำนวนมากแทบทุก
คนซึ่งเรื่องนี้เป็นที่ประจักษ์แก่ใจบรรดาญาติพี่น้องลูกหลาน
และศิษยานุศิษย์ทุกคนเป็นอย่างสุดซึ้งอยู่แล้ว

สมณศักดิ์

๑. ได้รับแต่งตั้งเป็นฐานานุกรมของพระครูสังฆราชสมา
จารมุนี (นวล) ที่ “พระปลัด” และได้ดำรงสมณศักดิ์นมาจน
สิ้นสมัยของพระครูสังฆราชสมาจารมุนี (นวล)

๒. พ.ศ. ๒๔๕๖ พระสังฆราชสมาจารมุนี (เพ็ง คงคปญโญ)
วัดบึง เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา ได้แต่งตั้งเป็นฐานานุกรม
ที่ “พระปลัด” ดังประกาศประทวนสมณศักดิ์ต่อไปนี้

โดยพระบรมราชานุมัติ

พระสังฆราชสมาจารมุนี (เพ็ง คงคปญโญ) เจ้าคณะ
จังหวัดนครราชสีมา วัดบึง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

แต่งตั้งให้ พระหรัย อินทโชโต วัดพายัพ ตำบล
ในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นที่ พระปลัด

ขอให้ พระปลัดหรัย อินทโชโต จงดำรงอยู่ในศีลา
ทิกุลณ เว้นการที่ควรเว้น ประพฤติการที่ควรประพฤติ และ
จงเจริญมั่นในธรรมเป็นนิตย์ เทอญ.

ตั้ง ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖

พระสีหราชสมาจารมุนี

(พระสีหราชสมาจารมุนี)

เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา

ประทับตราประจำตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ

๓. พ.ศ. ๒๕๐๑ พระสีหราชสมาจารมุนี (เพ็ญ คงคปญฺโญ) ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เลื่อนเป็นพระราชาคณะเสมอชั้นราช มีพระราชทินนามว่า พระมงคโลสีหราชมุนี สมณธรรมจารุสุนทร ยติคณิสสร บวรสังฆารามคามวาสี (เพ็ญ คงคปญฺโญ) จึงได้เลื่อนตำแหน่งฐานานุกรมปลดทวายขึ้นเป็น “พระครูปลัด” มีประกาศประทวนสมณศักดิ์ ดังนี้

โดยพระบรมราชานุมัติ

พระมงคโลสีหราชมุนี สมณธรรมจารุสุนทร ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี (เพ็ญ คงคปญฺโญ) เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา วัดบึง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตั้งให้ พระปลัดทวาย อินทโชโต วัดพายัพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นที่ พระครูปลัด

ขอให้ พระครูปลัด (หรัย อินฺทโชโต) จงดํารงอยู่ใน
ศีลาทีคุณ เว้นการที่ควรเว้น ประพฤติการที่ควรประพฤติ
และจงเจริญมั่นในธรรมเป็นนิตย์ เทอญ.

ตั้ง ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑

พระมงคลสิทธราชมุนี

(พระมงคลสิทธราชมุนี)

เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา

ประทับตราประจำตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ

มรณกรรมที่โรงพยาบาลเสนารักษ์

พระครูปลัดหรัย อินฺทโชโต ได้ถึงมรณภาพ ด้วยโรค
ปัจจุบัน คือ ฉันทาถ่ายเพื่อต้องการระบายท้อง แต่ยาได้ขับ
ถ่ายมากเกินไป ท้องเดินไม่หยุด แม้พระสงฆ์สามเณรและ
ลูกหลานจะได้ถวายการรักษาพยาบาลอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม
อาการมิได้ดีขึ้นเลย มีแต่ทรุดหนักลงไปทุกที จึงได้นำไปรักษาที่
โรงพยาบาลเสนารักษ์ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา บรรดา
นายแพทย์ประจำโรงพยาบาล ได้พยายามทำการช่วยเหลือ

ถวายการรักษาพยาบาลอย่างเต็มที่ ก็ไม่สามารถจะช่วยชีวิตท่านไว้ได้ นับเป็นคราวสุดท้ายแห่งชีวิตเพียงเท่านั้น ท่านพระครูปลัด หมาย อินฺทโชโต จึงได้ถึงแก่กรรมไปด้วยอาการอันสงบที่ โรงพยาบาลเสนารักษ์ ค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ ตรงกับวันเสาร์ขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๗ ปีมะโรง ศิริรวมอายุได้ ๘๔ ปี รวมพรรษา แต่กาลอุปสมบทครั้งที่ ๒ ได้ ๕๖ พรรษา

การฌาปนกิจ

คณะสงฆ์วัดพายัพ มีพระอาจารย์เหลือม ปญญาปสุโต เป็นหัวหน้า พร้อมด้วยลูกหลานและศิษยานุศิษย์ได้นำศพของท่านพระครูปลัดหมาย อินฺทโชโต มาตั้งบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร ๗ วัน, ๕๐ วัน, และ ๑๐๐ วัน ตามประเพณี ที่วัดพายัพ

ครั้นแล้ว คณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมา มีพระเดชพระคุณ พระมงคลสิทธาจารย์ เป็นประธาน ได้กรุณาถือเป็นภาระธุระ จัดการฌาปนกิจศพของท่านอย่างสมเกียรติ ณ เมรุวัดสระแก จังหวัดนครราชสีมา ดังปรากฏอยู่ในขณะนี้

มีเงินเพลินหยิบให้	เขาไป
ยามเมื่อมีกิจใด	อยากได้
ขอคืนก็ขัดใจ	ล่าช้า นาพ้อ
กว่าจะเข้าถุงได้	ยากแท้ขาดทุน

วรรณกรรมของท่านพระครูปลัดหรราย อินฺทโชโต เขียน
ไว้ในบันทึกประวัติส่วนตัวของท่านเอง

เวลารักรักกันจริง เหมือนลิงรัก	เวลาหักหักกระเด็น เห็นหรือไม่
เวลาโกรธโกรธกัน เลิกทันใด	เวลาไปไปแล้วลับ ไม่กลับเมิน
เวลาเข้าเห็นหน้ากัน จันไม่หาย	เวลาบ่ายคายคับ กลับห่างเหิน
เวลาเย็นเห็นกันอยู่ คุเพลินเพลิน	คำหยอกเอนกันอยู่ เข้าคู่คาย

พระชินโรสธรรมมุนี วัดแจ้งใน จังหวัดนครราชสีมา

ศาสนพิธีบางประการ

แบบแผนที่พึงปฏิบัติให้ถูกต้องตามพิธีกรรมที่นิยมกระทำกัน ในหมู่พุทธศาสนิกชนชาวไทยทั่วไป จนเป็นประเพณีสืบๆ กันมาตราบเท่ากาลปัจจุบันนี้ เรียกว่า “ศาสนพิธี” ศาสนพิธีนั้นมีมากมายหลายประการ จะไม่นำมากล่าวให้พิศดารในหนังสือเล่มนี้ เพราะมีความขัดข้องดังที่ได้ปรารภไว้แล้ว เพราะฉะนั้น ในหนังสือศาสนพิธีเล่มนี้ จะได้ประมวลพิธีที่จำเป็นและที่เห็นว่าควรนำออกเผยแพร่ในโอกาสที่ท่านนั้น ขอจัดเป็นหมวดๆ ดังต่อไปนี้

๑. หมวดกุศลพิธี ๒. หมวดบุญพิธี ๓. หมวดพิเศษ

หมวดที่ ๑ กุศลพิธี

การบำเพ็ญคุณงามความดีให้แก่ตนด้วยตนเอง ตามพิธีทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “กุศลพิธี” ในโอกาสนั้น จะกล่าวแต่กุศลพิธีพื้นๆ ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติเบื้องต้น ๒ ประการคือ “พิธีบูชาพระรัตนตรัย และพิธีรักษาศีล”

พิธีบูชาพระรัตนตรัย

พิธีบูชาพระรัตนตรัยนั้น น่าจะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ ประเภทที่กระทำการบูชาเฉพาะตนคนเดียว และประเภทที่กระทำการบูชาาร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ มหายกหรือพิธีกรเป็นผู้นำ จะได้กล่าวระเบียบพิธี ดังต่อไปนี้

พิธีบูชาพระรัตนตรัยที่ทำการบูชาเฉพาะตนคนเดียว

ระเบียบพิธี เมื่อเข้าสู่สถานที่เป็นที่สักการะบูชา เช่น
ภายในพระอุโบสถ, หน้าโต๊ะหมู่บูชาหรือภายในประรำพิธีที่สร้าง
ขึ้นเพื่อบำเพ็ญกุศลเฉพาะครั้งคราวก็ตาม พึงเข้าไปจนถึงที่ๆ
พึงทำการบูชา แล้วปฏิบัติดังนี้

๑. นุ่งคุกเข้าประนมมือ
๒. กราบลงด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ๓ หน
๓. จุดเทียนและรูปตามลำดับ
๔. ถอยกลับออกมายืน หรือนั่งคุกเข้าแล้วแต่กรณี
๕. กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัยว่าดังนี้

โย โส ณะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทธโ

สวากขาโต เยนะ ณะคะวะตา ธัมโม

สุปะฏิบันโน ยัสสะ ณะคะวะโต สวณะสังโฆ

ตะมะยัง ณะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง,

อิมหิ สักกาเรหิ ยะถาระหัง สุจิรัปะระรินิพพุโตปิ

บัจฉิมาชะนะตานุกัมปะมานะสา

อิม สักกาเร ทุกะตะปปันนาการะภูเต ประภิกคัณหาตุ

อัมหากัง ทีฆะรัตตัง หิตายะ สุขายะ

๖. ถ้ายืนกล่าวคำบูชาขึ้น ต่อจากนั้นไปให้นั่งคุกเข้าประ

นมมื่อ (ถ้าจำเป็นจะคงยืนอยู่ตามเดิมก็ได้ แต่ต้องแสดงความเคารพ) กล่าวคำนมัสการพระรัตนตรัยว่า

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ะคะคะวา พุทฺธัง ะคะคะวันตัง
อภิวาเทมิ (กราบ)

สวากขาโต ะคะคะวะตา ชัมโม ชัมมัง นมัสสามิ (กราบ)
สุปะฏิปันโน ะคะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ
(กราบ)

พิธีบูชาพระรัตนตรัยที่กระทำการบูชาเป็นหมู่

หัวหน้าหรือทายก หรือพิธีกร ฟังประกาศดังๆ ว่า
“เจริญบูชาดอกไม้ธูปเทียนแด่พระรัตนตรัย เจ้าข้า” แล้วว่า
นำต่อไปว่า

นะโม ตัสสะ ะคะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ
(๓ หน)

อิมานิ มะยัง ภันเต, ที่ปะฐปะปุพะวะระรานิ, ะตะ
นัตตยัสสะวะ, อะภิปุเชมะ อัมหากัง, ะตะนัตตยัสสะ
ปุชา, ที่มะวัตตัง, หิตะสุขาวะหา, โหตุ อาสะวักข

ยប់ตติยา (ต้องแปลด้วย) ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ
ข้าพเจ้าทั้งหลายขอบูชารูปเทียนและดอกไม้อันประเสริฐ
เหล่านี้ แต่พระรัตนตรัย กิริยาที่บูชาแก่พระรัตนตรัย
นี้ จึงเป็นผลนำมาซึ่งประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลายสิ้นกาลนาน จึงเป็นไปเพื่อให้ถึงซึ่งพระนิพพาน
เป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวกิเลส เทอญ.

อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ภาวะวา พุทธัง ภาวะวัน
ตัง อะภิวาเทมิ (กราบ) สวากขาโต ภาวะวะตา ธัมโม ธัมมัง
นมะสสามิ (กราบ) สุปะภูบันโน ภาวะวะโต สภาวะสังโฆ
สังฆัง นมะมามิ (กราบ)

หมายเหตุ- จะนำกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัยเหมือนพิธีบูชา
คนเดียวกันได้ เมื่อเสร็จจากพิธีตอนนั้นแล้ว ต่อ
ไปก็ถึงพิธีรับศีล ฟังนังกุยกเข้าประนมมือ
อาราธนาศีลต่อไป (คำอาราธนาศีลจะรวบรวม
ไว้ข้างท้าย)

พิธีรับศีล

“ศีล แปลว่า สำรวม” ได้แก่การควบคุมกายวาจาไม่ให้
เกะกะจุ่นจ้านก่อความทุกข์ความรำคาญแก่คนอื่น และสำรวม

ใจให้เป็นที่ประดิษฐานแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย

ตามที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า ศีลเป็นกุศลที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นเครื่องควบคุมกาย และ วาจา ให้เรียบร้อยมีระเบียบ ยังเป็นเครื่องควบคุมจิตใจให้มั่นคงเป็นสมาธิจะได้เป็นที่ประดิษฐานคุณงามความดีทุกชนิด พิรักษาศีลจึงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างจริงจังก่อนพิธีอื่น เช่น ก่อนฟังเทศน์ ก่อนให้ทาน เป็นต้น

พิรักษาศีลนั้น ก็คือการที่พุทธศาสนิกชนสมาทานศีล ๕ ศีล ๘ หรือ ศีลอุโบสถ นั้นเอง เพราะฉะนั้น ในโอกาสนี้ จะได้กล่าวถึงการรักษาศีลเหล่านั้นต่อไป

ระเบียบพิรักษาศีล ๕

๑. ทำพิธีบูชาพระรัตนตรัยให้เสร็จเรียบร้อย

๒. กล่าวคำอาราธนาศีล ๕ ว่าดังนี้

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขณัตถายะ

ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

(ว่า ๓ หน ถ้ายคนเดียว บทต้นว่า อะหัง ภันเต บทสุด

ท้ายว่า ยาจามิ)

๓. ต่อจากนั้นไปพึงตั้งใจคอยรับเอาสรณาคมณฺ์และ
ศีล ๕ โดยว่าตามพระสงฆ์ดังนี้:-

นะโม คัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ
(ว่า ๓ หน)

พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ (ว่าตามท่าน)

ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

หุติยัมปี พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

หุติยัมปี ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

หุติยัมปี สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

ตะติยัมปี พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

ตะติยัมปี ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

ตะติยัมปี สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ (,,)

ติสฺสวระณะकुम्भะณัง นิฏฺฐิตัง (รับว่า อามะ ภันเต)

ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (ว่าตามท่าน)

อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

กาเมสุ มิจจาจรา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

สุราเมรายะมึชชะปะมาทัฏฺฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

อิมานี บัญจสิกขาปะทานิ (รับว่า สาธุ)

สี่เลนะ สุคะตัง ยันติ สี่เลนะ โภคะสัมปะทา สี่เลนะ
นิพพุตัง ยันติ ตัสมา สี่ลัง วิโสชเย (รับว่า สาธุ)

ลำดับนั้น พระท่านจะให้พร ไม่ต้องว่าตามท่าน
ให้พนมมือรับพรต่อไปจนจบ

เสร็จพิธีรับศีล ๕ ท่าน

ระเบียบพิธีรักษาศีลอุโบสถ

“อุโบสถ” เป็นชื่อของกุศลกรรมสำคัญของคฤหัสถ์ประการหนึ่งแปลว่า “การเข้าจำ” หมายถึงการจำศีล คือการสมาทานรักษาศีล ๘ อย่างเคร่งครัดเป็นเอกัฒนสมาทานมันคงอยู่ด้วยความผูกใจจนตลอดกาลของอุโบสถที่ตนสมาทานนั้น

การรักษาศีลอุโบสถประกอบด้วยพิธีกรรม ซึ่งปฏิบัติกันมาโดยระเบียบดังนี้

๑. เมื่อตั้งใจจะรักษาศีลอุโบสถในวันพระใด ฟังต้นแต่เช้ามืดก่อนรุ่งอรุณของวันนั้น พอได้เวลารุ่งอรุณพึงเตรียมตัวให้สะอาดเรียบร้อย บูชาพระแล้ว เปล่งวาจา อธิษฐานอุโบสถด้วยตนเองก่อนว่า

“อิมัง อัญญังคะสมันนาคะตัง, พุทธบัญญัติตัง
อุโปสะถัง, อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง, สัมมะเทวะ
อะภีรักขิตุง สะมาதியามิ”

ความว่า ข้าพเจ้าขอสมาทานอุโบสถพุทธรบบัญญัติ อัน
ประกอบด้วยองค์ ๘ ประการนี้ เพื่อจะรักษาไว้ให้เต็มให้ขาด
ทำลาย ตลอดคืนหนึ่งและวันหนึ่ง ในเวลาวันนั้น ดังนี้
แล้วขยับยั้งรอเวลาอยู่ด้วยการอันสงบเสงี่ยมตามสมควร รับประทานอาหารเข้าแล้วไปสู่สมาคม ณ วัดใดวัดหนึ่ง เพื่อรับ
สมาทานอุโบสถศีลต่อพระสงฆ์ตามประเพณี

๒. โดยปกติวันอุโบสถนั้น เป็นวันธรรมสวนะ คือ
วันพระ ๘ คำ หรือวันพระ ๑๕ คำ หรือวันพระแรม ๑๔ คำ
เมื่อไปถึงวัดแล้ว ฟังทำบุญตักบาตรตามประเพณี แล้วทำวัตร
เช้าตามแบบนิยมของวัดนั้นๆ เมื่อทำวัตรเช้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว
แล้ว ห้วนหน้าอุบาสกหรืออุบาสิกาก็ได้ ฟังคุณเข้าประณมมือ
ประกาศองค์อุโบสถ ทั้งคำบาลีและคำไทยดังนี้

คำประกาศอุโบสถ

“อัชชะ โภณโต บักขัสสะ อัญญะมีทิวะโส, เอะจะรูป
โโข โภณโต ทิวะโส, พุทเธนะ ณะคะวะตา บัญญัติตัสสะ

ธัมมัสสะวะณัสสะ เจวะ, ตทัตถายะ อุปาสะกะอุปาสิกานัง
 อุโปสะถัสสะ จะ กาโล โหติ, หันทะ มะยัง โภณโต สัพเพ
 อีระ สะมาคะตา, ตัสสะ ณะคะวะโต ธัมมานุธัมมะประฏิปัตติยา
 ปุชนะนัตถายะ, อิมัญจะ รัตติง อิมัญจะ ทิวะสัง อัญญังคะสะ
 มันนาคะตัง อุโปสะถัง อุปะวะสีสสามาติ, กาละปะริจเจทัง
 กัตวา ตัง ตัง เวระมะณิง อารัมมณัง กะริตวา อวิกขิตตะจิตตา
 หุตวา สักกัจจิง อุโปสะถัง สะมาதியามะ, อีทิสัง หิ อุโปสะถัง
 สัมปัตตานัง อัมหากัง ชีวัตัง มา นิรัตถัง โหตุ”

คำแปล—— “ขอประกาศเริ่มเรื่อง ความที่จะสมาทานรักษา
 อุโบสถอันพร้อมไปด้วยองค์ ๘ ประการ ให้สาธุชนที่ได้ตั้งจิต
 สมาทานทราบทั่วกันก่อนแต่สมาทาน ณ บัดนี้ ด้วยวันเป็น
 วันอัญญม ดิลกที่ ๘ แห่งบักษม์มาถึงแล้ว ก็และวันเช่นนี้ เป็น
 กาลที่สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรง บัญญัติแต่งตั้งไว้ให้ประ
 ชุมกันพึงธรรม และเป็นกาลที่จะรักษาอุโบสถตลอดวันหนึ่ง
 กับคนหนึ่ง แล้วพึงทำความงดเว้นโทษนั้นๆ เป็นอารมณ์
 อย่าให้มีจิตพุ่งข่านส่งไปในที่อื่น พึงสมาทานองค์อุโบสถทั้ง
 ๘ ประการ โดยเคารพ เพื่อบุชาสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า
 นั้น ด้วยธรรมานุธรรมปฏิบัติ อนึ่ง ชีวิตของเราทั้งหลาย
 ที่ได้เป็นอยู่รอดมาถึงวันนี้ จงอย่าได้ล่วงไปเสียเปล่าจากประ
 โยชน์เลย ฯ”

หมายเหตุ— คำประกาศนี้ใช้สำหรับวันพระ ๘ คำ หักข้างขึ้นและข้างแรม ถ้าเป็นวันพระ ๑๕ คำ พึงเปลี่ยนคำบาลีที่ขีดเส้นใต้ไว้ว่า “อัญญมัทวะโส” เป็น “บิณฑณะระสัทวะโส” และเปลี่ยนคำไทยที่ขีดเส้นใต้ไว้ว่า “วันนี้เป็นวันอัญญมัตถิ ๗ ” เป็น “วันนี้เป็นวันบิณฑณระสัทถิ ๑๕ ” ถ้าเป็นวันพระที่ ๑๔ คำ พึงเปลี่ยนบาลีตรงนั้นว่า “จตุททสัทวะโส” และเปลี่ยนคำไทยแห่งเดียวกันว่า “วันจตุททสัทถิ ๑๔ ”

๓. ต่อจากนั้นไป พระสงฆ์ที่มาแสดงธรรมเกี่ยวกับอุโบสถ (ที่นิมนต์ท่านมา) ขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ อุบาสก อุบาสิกาทุกคนพึงนั่งคุกเข่ากราบลงพร้อมกัน ๓ คน แล้วกล่าวคำอาราธนาอุโบสถศีลพร้อมกัน ว่าดังนี้—

มะยัง ภันเต, ติสระระณนะ สะหะ

อัญญังคะสมันนาคะตัง, อุโปสะตัง ยาจามะ (ว่า ๓ คน)

ต่อไปนคอยตั้งใจรับสรณคมณ์และศีลโดยเคารพ คือ

ประนมมือคอยว่าตามพระดังนี้—

“นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ”

(ว่า ๓ คนตามท่าน)

พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ.....(ว่าตามท่าน)

ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ.....(,,)

สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ (,,)

พุทฺธัมปิ พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ (,,)

พุทฺธัมปิ ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ (,,)

พุทฺธัมปิ สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ..... (,,)

ตตะติยัมปิ พุทฺธัง สระระณัง คัจฉามิ.....(,,)

ตตะติยัมปิ ธัมมัง สระระณัง คัจฉามิ.(,,)

ตตะติยัมปิ สังฆัง สระระณัง คัจฉามิ.....(,,)

ติสระระณะคะมะณัง นิฉฐิตัง (รับว่าอามะ ภันเต)

(๑) ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (ว่าตามท่าน)

(๒) อหิงสาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

(๓) อหะพรหฺมจะรวิชา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

(๔) มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

(๕) สุราเมรายะมะขมฺขะปะมาทัญญูชานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

(๖) วิกาละโกชชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (,,)

(๗) นัจจะคักคะวาทีตะวิสุกะทิสสะนะมา ลาลาคันชะวิเลปะนะชารณะมัตตะนะชะวิสุ
สะนัญญูชานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ (ว่าตามท่าน)

(๘) อุจจาสะปะนะมะหะสะปะนะชา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ(ว่าตามท่าน)

อิมัง อัญญังคะสะมันนาคะตัง, พุทฺธะบัญญุตตัง อุโปสะถัง,

อมัญญะ รัตติง อมัญญะ ทิวะสัง สัมมะทเวอะภีรักขิตุง

สะมาทิยามิ. (ว่าตามท่าน)

ก่อนไป พระสงฆ์จะว่าดังนี้:- อิมานิ อัญญะสิกขาปะทานิ,
 อุโปสะถะวะเสนะ มะนะสิกะริตวา, สาธุกัง อัมปมาเทนะ รักษิ
 ตัพพานิ..... (พึงรับว่า..... อามะ ภันเต) พระสงฆ์กล่าว
 อานิสงส์คลลต่อไปว่า:-

สี่เลนะ สุกะติง ยันติ สี่เลนะ โภคะสัมปทา

สี่เลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สี่ลัง วิโสระเยฯ

(ไม่ต้องว่าตามท่าน แต่พอท่านกล่าวจบแล้ว พึงกราบลง
 พร้อมกัน ๓ ครั้ง)

โดยปรกติ พระสงฆ์จะแสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์
 ทุกคนพึงนั่งพับเพียบประนมมือฟังพระธรรมเทศนาไปจนจบ.

๔. เมื่อพระแสดงธรรมจบแล้ว ทุกคนพึงเปล่งเสียง
 สาธุ และสวดประกาศพร้อมกัน ดังต่อไปนี้:-

“ สาธุ สาธุ สาธุ ”

อะหัง พุทธัญจะ ธัมมัญจะ สังขัญจะ สละระณัง คะโต

อุปาสะกัตตัง เทเสสัง ภิกขุสังขัญจะ สัมมุขา

เอตัง เม สละระณัง เขมมัง เอตัง สละระนะมุตตะมัง

เอตัง สละระณะมากัมมะ สัพพะทุกขา ปะมุญจะเย

ยะถาพะลัง จะเรยยาหัง สัมมาสัมพุทฺธะสาสะนัง
 ทุกขะนิสสะระณัสสัเวะ ภาคิ อัสสัง อนาคต

หมายเหตุ— คำสวดประกาศที่มีขีดเส้นใต้ไว้ ให้เปลี่ยนสำหรับสตรี คือเปลี่ยนว่าดังนี้ คำว่า "คะโต" ให้เปลี่ยนเป็น "คะตา" คำว่า "อุปาสะกัตตัง" ให้เปลี่ยนเป็น "อุปาสิกัตตัง" คำว่า "ภาคิ อัสสัง" ให้เปลี่ยนเป็น "ภาคินี อัสสัง"

เมื่อสวดประกาศจนจบแล้ว ฟังกราบพร้อมกันอีก ๓ ครั้ง
 เป็นอันเสร็จพิธีตอนเช้าเพียงเท่านั้น.

๕. ต่อไปนี้ ผู้รักษาอุโบสถพึงยับยั้งอยู่ที่วัด ด้วยการสั่งสนทนาธรรมกันบ้าง ภาวนากัมมัฏฐานตามสัปปายะของตนบ้าง หรือจะท่องบ่นสวดมนต์ และอ่านหนังสือธรรมไร ๆ ก็ได้ ถึงเวลาพึงรับประทานอาหารเพลให้เสร็จก่อนกาลอาหารเที่ยง เสร็จแล้วจะพักผ่อนหรือปฏิบัติอะไรที่ปราศจากโทษก็ได้แต่อย่าขี้ พ้อได้เวลาบ่ายหรือเย็นจนค่ำ ฟังประชุมกันทำวัตรตามแบบนิยมของวัดนั้น ๆ ในภาคบ่ายจนถึงเย็นนั้น บางแห่ง ทางวัดจัดให้มีเทศน์โปรดอภิกษุหนึ่ง ถ้ามืดเทศน์พระผู้เทศน์จะลงมาเทศน์เมื่อจบทำวัตร ตอนนั้นหัวหน้าพึงคุกเข้าประนมมือกราบพระ ๓ ครั้ง แล้วกล่าวคำอาราธนาธรรมพิเศษเฉพาะว่าดังนี้

จาดุททะสี บัณณะระสี	ยา จะ บักขัสสะ อัญฐะมี
กาลา พุทเธนะ บัญญัตตา	สัทธัมมัสสะวะนัสสีเม
อัญฐะมี โข อะยันทานิ	สัมปัตตา อะภีรักขิตา
เตนายัง ปะริสา ฐัมมัง	โสตุส อีระ สะมาคะตา
สาธุ อัยโย ภิกขุสังโฆ	กโรตุ ฐัมมะเทสะนัง
อะยันจะ ปะริสา สัพพา	อัญฐิกัตวา สุณาตุ ตันติฯ

หมายเหตุ:- คาถาอาราธนาธรรมนี้ ใช้เฉพาะวันพระ ๘ คำ ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ถ้าเป็นวันพระ ๑๕ คำ เปลี่ยนคำที่ขีดเส้นใต้ไว้เป็นว่า "บัณณะระสี" ถ้าเป็นวันพระ ๑๔ คำ เปลี่ยนคำนั้นเป็นว่า "จาดุททะสี" นอกนั้นเหมือนกัน

๖. เมื่ออาราธนาจบแล้ว พระจะขึ้นแสดงธรรม ฟังนั่งฟังธรรมโดยเคารพเหมือนพิธีตอนเช้า พอเทศน์จบ ทุกคนฟังให้สาธุการ และสวดประกาศตนพร้อมกันอย่างเดียวกับที่ว่าท้ายเทศน์ และสวดประกาศต่อท้ายติดกันไปอีกว่า

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา พุทเธ กุกัมมัง
 ปะกะตัง มะยา ยัง พุทโธ ปะฎีกคัณ्हะตุ อัจจะยันตัง
 กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทเธ กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา
 วา ฐัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง ฐัมโม ปะฎีกคัณ्हะตุ
 อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ฐัมเม กาเยนะ

วาจายะ วะ เจตะสา วา สังฆะ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง
 สังโฆ ปะฎีกคณหะตุ อัจฉยันตัง กาลันตะเร สังวะริตุง
 วะ สังฆะ ฯ

๕. ถ้าไม่มีเทศน์กัณฑ์เย็นนี้ พอทำวัตรจบ ผู้ประสงค์
 จะกลับไปพักผ่อนที่บ้านฟังขณไปลาหัวหน้าสงฆ์บนกุฏิ หรือ
 หัวหน้าสงฆ์จะลงมารับลาในที่ประชุมก็แล้วแต่ธรรมเนียมของ
 วัดนั้น ๆ ส่วนผู้ประสงค์จะค้างที่วัดไม่กลับบ้านก็ไม่ต้องลา
 ถ้ามีเทศน์ด้วยดังกล่าว ผู้จะกลับบ้านฟังบอกลาต่อพระผู้
 เทศน์เมื่อสวดประกาศตอนท้ายเทศน์จบลงแล้ว ได้ทันที

คำอาลากลับบ้าน ฟังว่าดังนี้

หันทะทานิ มะยัง ภันเต, อาปุจฉามะ พะหุกิจจา มะยัง
 พะหุกระณียา พระสงฆ์ผู้รับลา จะเป็นในที่ประชุมฟังเทศน์
 หรือนกุฎีกก็ตาม ฟังกล่าวคำว่า ยัสสะทานิ ตุมहे กาลัง
 มัญญะถะ ผู้ลาฟังรับคำพร้อมกันว่า "สาธุ ภันเต" แล้ว
 กราบพร้อมกัน เป็นเสร็จพิธี.

๑. ชีวิตมนุษย์ สิ้นสุดเมื่อตาย ควรจดจำไว้ใส่ใจทุกคน
๒. เมื่อยังไม่ตาย ควรทำความดี หมัดชีวิตในทรีย์ หมัดโอกาสทำ
๓. เออเพื่อต่อกัน ความรักมั่นคง เออเพื่อหมัดลง ความ
 รักมะลาย

๔. มีทรัพย์สินไม่ใช่ได้ประโยชน์ใด ใช้มากเกินไป ไม่ได้เหมือนกัน
 ๕. ความดีทำยากรักษาก็ยาก แต่ถ้ากลัวยาก ไม่ได้ความดี คติ
 ภาษิตของ พระอนุศาสน์โกศล วัดอีสาน จังหวัดนครราชสีมา

หมวดที่ ๒ บุญพิธี

พิธีทำบุญ เกี่ยวเนื่องกับเรื่องฉลอง เช่น ฉลองหนังสือ
 เป็นต้นบ้าง เกี่ยวกับเรื่องที่เป็นมงคล คือ ทำบุญเพื่อให้เกิด
 ศริมงคล เช่น ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ หรือเปิดอาคารใหม่ หรือ
 วางศิลาฤกษ์อาคาร เป็นต้นบ้าง เกี่ยวกับการอวมงคล เช่นทำ
 บุญน้ำศพ หรือทำบุญอุทิศกุศลให้แก่คนตาย หรือบรรพบุรุษ
 บ้าง หรือเกี่ยวกับอย่างอื่นซึ่งมีลักษณะดังกล่าวนี้ เรียกว่า
 " บุญพิธี "

บุญพิธีในหนังสือศาสนพิธี ท่านแบ่งไว้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ทำบุญงานมงคล
๒. ทำบุญงานอวมงคล

๑ ทำบุญงานมงคล

เนื่องในงานมงคลต่างๆ นั้น การเลี้ยงพระเป็นบุญพิธีที่
 นิยมกันมาก พิธีทำบุญเลี้ยงพระที่สำคัญก็คือ " การนิมนต์ "

พระภิกษุสงฆ์มาสวดมนต์และถวายภัตตาหาร " ในกรณีนี้ จะเรียกว่า "สวดมนต์ฉันเช้า หรือ สวดมนต์ฉันเพล" ก็พึงอาศัย การทำบุญเลี้ยงพระโดยมีสวดมนต์เป็นเรื่องสำคัญ มี วัธีปฏิบัติอย่างเป็น ระเบียบทั้งฝ่ายเจ้าภาพและฝ่ายพระสงฆ์ ผู้ เป็นปฏิบัติาก โดยเฉพาะฝ่ายเจ้าภาพนั้นเบื้องต้น ควรจะต้อง เตรียมสิ่งของและกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้;-

๑. อาราธนาพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์
๒. เตรียมที่ตั้งพระพุทธรูปพร้อมทั้งเครื่องบูชา
๓. ตกแต่งสถานที่บริเวณพิธี
๔. ทำการวางด้ายสายสินจน์
๕. เชิญพระพุทธรูปมาตั้งบนที่บูชา
๖. ปลูกดอกอาสนะสำหรับพระสงฆ์
๗. เตรียมตั้งเครื่องรับรองพระสงฆ์
๘. ตั้งภาชนะสำหรับทำน้ำมนต์

อธิบาย -

๑. เรื่องการอาราธนาพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ นั้นมีนियมกำหนดจำนวนพระสงฆ์ ๕ รูป ๗ รูป หรือ ๙ รูป เป็นเกณฑ์ นियมจำนวนพระเป็นเลขคี่ไม่นิยมเลขคู่ ทั้งนี้ ก็ เพราะถือว่า "การบำเพ็ญครั้งหนึ่ง มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประธาน"

แบบเดียวกับเมื่อครั้งพุทธกาล ซึ่งปรากฏหลักฐานตามบาลีว่า "พุทธปมฺมุโข ภิกฺขุสงฺฆโม" แปลว่า พระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข จึงตั้งพระพุทธรูปไว้หน้าแถวพระสงฆ์ นับพระพุทธรูปกับพระสงฆ์รวมกันก็จะเป็นเลขจำนวนคู่พอดี คือ เป็น ๖ เป็น ๘ และเป็น ๑๐ ตามลำดับ เว้นแต่ในงานมงคลสมรส ที่มักนิยมนิมนต์พระสงฆ์จำนวนคู่ จุดมุ่งหมายก็คือ แบ่งพระให้ฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาวนิมนต์มาฝ่ายละเท่า ๆ กัน อย่างไรก็ตาม ในพิธีหลวง มักอาราธนาพระสงฆ์เป็นจำนวนคู่ เช่น ๑๐ รูป เป็นต้น

๒. เรื่องเตรียมตั้งพระพุทธรูปพร้อมทั้งเครื่องบูชา ที่นิยมกันมากที่สุดคือ โต๊ะหมู่บูชา โต๊ะหมู่บูชานี้มีหลายชนิดด้วยกัน เช่น หมู่ ๕ หมู่ ๗ และหมู่ ๘ เป็นต้น ในที่นี้จะยกเอาโต๊ะบูชาหมู่ ๗ มาอธิบายวิธีตั้งพอเป็นตัวอย่าง (ดูแผนผังประกอบด้วย)

ในการตั้งโต๊ะบูชาหมู่ ๗ นั้น ควรจัดเตรียมสิ่งของดังต่อไปนี้

๑. พระพุทธรูป ๑ องค์
๒. แจกัน ๒ คู่
๓. พานดอกไม้ ๕ พาน
๔. เชิงเทียนพร้อมทั้งเทียนบูชา ๕ คู่
๕. กระจ่างรูป ๑ ชุด
๖. บักรูป ๓ ดอก

อธิบาย -

☆ พระพุทธรูปบูชา ต้องไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป หน้าตักขนาด ๖ ถึง ๑๒ นิ้ว เป็นพอดี ตั้งตรงกลางโต๊ะตัวกลางตัวหลังสุดซึ่งสูงกว่าทุกตัว พยายามตั้งให้ตรงกลางจริงๆ

☆ แจกัน จัดดอกไม้ใส่เสร็จแล้ว ตั้งบนโต๊ะกลางข้างซ้ายและข้างขวาพระพุทธรูป ข้างละ ๑ อัน อีกคู่ ๑ ที่เหลือ ตั้งบนโต๊ะข้างถัดลงมาโต๊ะละ ๑ อัน โดยตั้งให้ค่อนไปข้างด้านหลัง ท่านให้ถือหลักว่า "แจกันเป็นพนักหลังสุดจะตั้งลาหน้าไม่ควร"

☆ พานดอกไม้ ตั้งกึ่งกลางโต๊ะทุกตัว เว้นตัวกลางแถวหน้า เพราะเป็นที่สำหรับตั้งกระถางรูป

☆ เชิงเทียน ตั้งหุ้มโต๊ะด้านนอกของโต๊ะข้าง ทั้งด้านซ้ายและด้านขวา ส่วนตัวกลางสูงที่ตั้งพระพุทธรูป ให้เอาเชิงเทียนตั้งหน้าแจกัน ๑ คู่ ซ้ายและขวาพระพุทธรูปอีกเหมือนกัน โต๊ะตัวกลางชั้นกลางถัดลงมา ตั้งเชิงเทียนอีก ๑ คู่ซ้าย-ขวา ของพานดอกไม้ ตัวกลางชั้นล่างสุด ตั้งไว้อีก ๑ คู่ซ้าย-ขวา ของกระถางรูป

☆ กระถางรูป อย่าใช้กระโดนหรือภาชนะที่ไม่สมควรใช้กระถางรูปโดยตรงหรือด้วยแก้วใบใหญ่ๆ ก็ได้ ใส่ทราย

สะอาดลงไปประมาณก่อนกระดาง บักรูปไว้ ๓ ดอก เท่านั้น
แล้วนำไปวางไว้ที่กลางโตะตัวกลางล่างสุด

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งโตะหมูปูชาดังกล่าวนี้ได้ จะ
ใช้โตะอื่น เช่น โตะใหญ่ตัวเดียว หรือ ๓ ตัวก็ได้ ขอให้
พิจารณาโดยความเหมาะสมก็แล้วกัน

สำหรับเครื่องประดับไม่ควรให้มากเกินไป จะทำ
ให้ทรงรังจอนไม่เหมาะสม

ในชนบทโดยมากคนมักสนใจแต่เรื่องมหรสพ พิธีพิธีกัน
แต่ในการที่จะสร้างโรงลิเก เวทีมวย และเวทีรำวงเป็นต้น
เกี่ยวกับที่ตั้งพระพุทธรูป บูชาหรือแม่แต่โรง พิชสำหรับบำเพ็ญ
กุศลที่ควรจะทำให้เหมาะสมร่มเย็นตา กลับพากันทำเล่นๆ
รุงรัง ไม่น่าดูนับว่าเป็นการผิดหลักอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้น
จึงขอเชิญชวนพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ได้หันมาสนใจกับพระ
พุทธรูปบูชา การตั้งโตะหมูปูชา การจัดสถานที่ ตลอด
จนการตั้งธรรมาสน์เทศน์ให้เหมาะสมดีกว่าที่เป็นอยู่ ก็
จะเป็นการงดงามยิ่ง

๓. เรื่องตกแต่งสถานที่บริเวณพิธี มีเรื่องสำคัญที่ควร
สนใจให้มาก ก็คือ "โรงพิธีและบริเวณ"

โรงที่ขึ้นนี้ หมายถึงสถานที่สำหรับประกอบพิธี ถ้าเป็นงานมงคลที่ทำเพื่อเป็นสิริมงคลเล็กน้อย เช่นงานฉลองวันเกิดที่บ้าน เป็นต้น ก็ให้จัดสถานที่ให้สะอาดเรียบร้อย และประดับตกแต่งแต่พอควรก็ใช้ได้ ถ้าเป็นงานที่มีบริเวณกว้างขวางเพียงพอแก่กิจกรรมพิธีนั้นๆ ก็ไม่น่าจะมีปัญหา สำหรับในชนบท สถานที่ดังกล่าวไม่ค่อยจะมี โดยมาก เขาสร้างปราสาทใหม่ใช้เป็นโรงพิธี บางแห่งได้เห็นเข้าแล้ว รู้สึกว่าขาดการสนใจเป็นอย่างมาก เช่น หลังคามุงด้วยก้านมะพร้าว ห่างโหรงเหรง กันแดดก็ไม่ได้ ถ้าฝนตกลงมา ก็ไม่ต้องพูดกันละต้องเลิกพิธีนั้นๆ ที่เดียว บางแห่งมีเทศน์ปฐจาวิชันาด้วย พอพระขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ ก็เห็นแดดส่องมาถูกพระ พระนั่งตากแดด ต้องสละนักษยกใหญ่ บางที่กำลังเทศน์อยู่อย่างสนุกสนาน ออกรสเสียด้วยซ้ำ ญาติโยมเพิ่งจะมาเห็นพระตากแดด กลัวท่านจะร้อน ต้องรีบแก้ไข จัดมุงหลังคาเสียใหม่ หาผ้ามากั้นก็มี เอาร่มมากั้นก็มี กว่าจะสำเร็จเรียบร้อยลงได้ ก็สาละวนวุ่นวายยกใหญ่ทีเดียว การเทศน์เลยหมดรส กร่อยลงทันที น่าเสียดาย ถ้าจัดทำเสียให้ดีเสียแต่แรก เหตุการณ์เช่นนี้จะมีเกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อจะตัดปัญหาข้อนี้ออกไป ควรจะไปจัดขุมงานกันเสียที่วัดที่

เดี่ยว เพราะที่วัดมีศาลาการเปรียญเป็นโรงพิธีอย่างตั้งอยู่แล้ว หากเป็นการจำเป็นจำต้องทำในสถานที่ ไม่มีศาลาดังกล่าวนี้ นั้น ก็ขอให้สนใจทำโรงพิธีให้ดี พอเป็นที่อาศัยบำเพ็ญกุศลได้โดยสะดวก ก็นับว่าเป็นการดีเพียงพอแล้ว ส่วนการประดับประดาโรงพิธีนั้นเป็นเพียงส่วนประกอบ จะจัดทำแต่พอสมควรก็ได้

๔. การวงด้วยด้ายสายสิญจน์ - "สายสิญจน์" คือ สายที่ทำด้วยด้ายดิบ โดยวิธีจับเส้นด้ายในเจ็ด สาวชักออกเป็นห่วง ๆ ให้สัมพันธ์เป็นสายเดียวกันจากด้ายในเจ็ดเส้น เส้นเดียวกัน จับออกครั้งแรกเป็น ๓ เส้น ม้วนเข้ากลุ่มไว้ ถ้าต้องการให้สายใหญ่ ก็จับซ้ำอีกครั้งหนึ่ง จะกลายเป็น ๘ เส้น ในงานมงคลทุกประเภท นิยมใช้สายสิญจน์ชนิด ๘ เส้น

การจับด้ายสายสิญจน์ ถ้าจะให้ดี ก็ต้องมีการบริกรรมภาวนาพระพุทธรุคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ และบทสวดพาหุงด้วย คือ จับด้ายสายสิญจน์ไปพลาง ภาวนาว่า อิติปิโส ภะคะวา ไปพลาง จนจบบทสังฆคุณว่า อนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ แล้ว ถ้ายังไม่พอ ให้บริกรรมด้วย

บทว่า พาหุงสหัสสะ ฯลฯ สะบัญญัติ จบแล้ว ให้ภาวนาต่อ
ไปอีกด้วยคาถาว่า

"สัพเพ พุทฺธา พลัปปิตฺตา บัจเจกานัญฺจะ ยัง พลฺัง
อะระหฺนฺตानัญฺจะ เตเชนะ รักษัง พันฺทามิ สัพฺพะโส-
คาถาถกด้วยสายสิญจน์บนนี้ นิยมกันว่าดีนัก บทพาหุง
ยาวมากไปหน่อย จะไม่ว่าก็ได้ แต่บทสุดท้ายนี้ทั้งไม่ได้
และเมื่อจับเป็นสายสิญจน์แล้ว ม้วนเป็นก้อน ขณะม้วนทำน
ก็ให้เสกด้วยคาถาบทเหมือนกัน

การวงสายสิญจน์ มีเกณฑ์ถ้อยอยู่ว่า ถ้าบริเวณพิช
นั้น เป็นบ้านที่มีรั้ว ให้วงรอบรั้ว ถ้าเป็นบ้านไม่มีรั้ว หรือมี
แต่กว้างเกินไป หรือมีเหตุขัดข้องอย่างอื่น ก็ให้วงเฉพาะที่ๆ
ต้องการเท่านั้น ขณะวงด้วยสายสิญจน์นี้ ถ้าจะบริกรรมได้
ด้วยก็จะดีมาก บริกรรมอย่างเดียวกับเมื่อจับเป็นสายสิญจน์
เหมือนกัน นี่เป็นเรื่องวงสายสิญจน์รอบนอก เมื่อวงรอบ
นอกเสร็จแล้ว ก็โยงมายังโถ้บูชา โดยต่อเข้ากับฐาน
พระพุทธรูปบูชาบนโถ้ห่มุขานั้น แล้วม้วนเป็นก้อนวางไว้
ในพานสำหรับใส่ด้วยสายสิญจน์ที่อาสนะสงฆ์ เพื่อพระสงฆ์
จะได้ใช้สวดมนต์ต่อไป

สายสัญญาณที่วิ่งจนมาถึงฐานพระพุทธรูปนั้น จะข้ามกรายมิได้ เพราะถ้าข้ามกรายแล้ว ก็เท่ากับข้ามพระพุทธรูป ขอนถอเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องระวัง การวางสายสัญญาณจึงต้องทำให้เหตุนี้ด้วย

๕. เรื่องเชิญพระพุทธรูปบูชามาตั้งบนที่บูชา พระพุทธรูปนั้น ถ้ามีกรอบให้ถอดกรอบออกเสีย ตั้งเฉพาะองค์พระให้เด่นดูงามตา ห้ามเอาพวงมาลัยคล้องที่พระคอ หรือที่พระเศียร คล้องไว้ที่ฐานได้ ท่านไม่ห้าม ถ้าเป็นพระขัด ฟังขัดให้สะอาดผุดผ่อง ถ้ามีหมองด้วยฝุ่นละออง จะสร้งน้ำเสียก่อนก็เป็นการดีมาก เมื่อจะวางองค์พระลงบนที่บูชาให้ไหว้เสียก่อน วางเสร็จแล้วต้องกราบ ๓ หน หรือไหว้อีกครั้ง เป็นอาการทั้งดงามมาก

๖. เรื่องการปลูดาอาสนะสำหรับพระสงฆ์ "อาสนสงฆ์" คือที่สำหรับพระสงฆ์นั่งสวดมนต์ มี ๒ ชนิด คือชนิดที่ยกพื้นให้สูง และชนิดที่ปลูดาเอาบนพื้นธรรมดา ชนิดที่ยกพื้นให้สูง นิยมปลูดาด้วยผ้าขาว จะมีผ้านิสนะปูทับอีกทีหนึ่งก็ได้ อาสนสงฆ์ที่ยกพื้น มักจัดในสถานที่ฝ่ายเจ้าภาพนั่งเก้าอี้กัน ส่วนอาสนสงฆ์ชนิดปลูดาบนพื้นธรรมดา จะใช้เสื่อ, พรม, หรือผ้าที่สมควรปูก็ได้ ข้อควรระวังก็คือ "อย่าให้อาสนะของพระ

สงฆ์ กับที่สำหรับฆราวาสนั่งเป็นอันเดียวกัน" ควรปลูกาให้
แยกออกจากกัน ถ้าเป็นเสื่อ หรือพรม ฝนใหญ่ที่ปูเต็มห้องก็
ต้องจัดผ้าปูนั่ง หรือพรมปูนั่ง ปูทับอีกชั้นหนึ่ง จัดเป็นพิเศษ
พระสงฆ์ต่างหากจากที่นั่งของฆราวาส จึงจะสมควร

๑. เรื่องเตรียมเครื่องรับรองพระสงฆ์ - ตาม ประเพณี
กัมหมากพลู, บุหรี่ น้ำร้อน, น้ำเย็น, และกระโถน จัดเตรียม
ไว้สำหรับเป็นเครื่องต้อนรับพระสงฆ์ การวางเครื่องเหล่านี้ มี
หลักว่า "ต้องวางทางด้านขวามือของพระระหว่างรูปหนึ่งกับ
อีกรูปหนึ่งที่นั่งเรียงกัน" ด้านขวามือของรูปใดก็เป็นเครื่องรับ
รองของรูปนั้น วางกระโถนไว้ด้านในสุดเพราะเป็นสิ่งที่ไม่ต้อง
ประเคน ถัดออกมาก็เป็นภาชนะน้ำเย็น ถัดออกมาอีก ก็
เป็นภาชนะหมากพลู บุหรี่ ส่วนน้ำร้อนจัดไว้คอยประเคนที่หลัง

๒. เรื่องตั้งภาชนะสำหรับทำน้ำมนต์ ถ้าไม่มีครอบน้ำ
มนต์ซึ่งเป็นของสำหรับใส่น้ำมนต์โดยเฉพาะ จะใช้บาตรของ
พระ (หรือบาตรดิน) หรือขันน้ำพานรองก็ได้ แต่ต้องไม่ใช่
ขันเงินหรือขันทองคำ "น้ำ" สำหรับทำน้ำมนต์ ท่านว่า ไม่
ควรใช้น้ำฝน ควรใช้น้ำที่มาจากธรณี เพราะน้ำฝนมาจาก
อากาศ และน้ำทำเป็นน้ำมาจากธรณี คือว่า ศักดิ์สิทธิ์นานท่าน
ให้ใส่ลงในบาตร หรือครอบน้ำมนต์เพียงก้อนๆ เท่านั้น

อย่าใส่จนเต็ม "ใบเงิน, ใบทอง, ส้มป่อย, และผลมะกรูด" เป็นเครื่องประกอบการทำน้มนต์ ควรใส่ลงไปด้วยแต่เพียงสังเขปเล็กน้อย สิ่งที่จะขาดไม่ได้คืออย่างหนึ่งคือ "เทียนน้มนต์" ควรเป็นเทียนขผึ้งแท้ หนัก ๑ บาท จำนวน ๑ เล่ม ติดไว้ที่ขอบปากบาตร หรือขอบขัน หรือวางไว้บนยอดฝาครอบน้มนต์ ไม่ต้องจุด แล้วนำไปตั้งไว้หน้าโต๊ะบูชาให้ก่อน มาทางอาสน์สงฆ์ใกล้ที่นั่งของรูปที่หนึ่ง เพื่อสะดวกในการหยดเทียนน้มนต์ในขณะที่ท่านสวดถึงบททำน้มนต์ของท่าน

วัตถุก่อสิ่งหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือ วัตถุที่ใช้สลัดน้มนต์ ต้องเตรียมใบมะยมหรือใบหญ้าคา มัดเป็นกำให้เรียบร้อยไว้ด้วย พระสงฆ์ท่านจะได้ใช้ประพรมน้มนต์ให้

เมื่อได้ตระเตรียมสถานที่ดังกล่าวแล้ว ต่อไปก็คอยต้อนรับพระภิกษุสงฆ์ที่จะมาเจริญพระพุทธมนต์ตามที่ได้อาราธนาไว้ คือ คอยล้างเท้าและเช็ดเท้าท่าน ขณะที่ท่านมาถึงประเคนเครื่องของรับรองที่ได้เตรียมไว้แล้ว ขณะที่ท่านนั่งเรียบร้อยแล้ว

เมื่อได้เวลาแล้ว เจ้าภาพต้องจุดเทียน และรูปที่โต๊ะบูชาด้วยตนเอง ไม่ควรให้ผู้อื่นจุดแทน และต้องจุดเทียนเป็นอันดับแรก การจุด ควรจุดด้วยไม้ขีด หรือเทียนชะนวนเท้า

นั้น อย่าจุดต่อจากตะเกียงหรือไฟอื่น เมื่อเห็นว่า เทียนติด
 ดแล้ว จึงเอารูป ๓ ดอกจุดต่อที่เทียนนั้นให้ติดให้ดีเสียก่อน
 แล้วจึงบัจให้ตั้งตรง ๆ ลงในกระถางรูป ต่อขึ้นไปฟังตั้งใจบูชา
 พระรัตนตรัย ตามพิธีที่กล่าวไว้ในเบื้องต้น เสร็จแล้ว
 อาราธนาศีล รับศีล แล้วอาราธนาพระปริตร (วิธีอาราธนา
 จะกล่าวต่อไปข้างหน้า) พออาราธนาพระปริตรจบแล้ว พระ
 สงฆ์จะเริ่มสวดมนต์ ทุกคนในบริเวณพิธีฟังนั่งประนมมือนั่ง
 ฟังพระสวดมนต์ด้วยความเคารพ พอพระเริ่มสวดมงคลสูตร
 ว่า "อะเสวะนา จะ พาลานัง" เจ้าภาพฟังเข้าไปจุดเทียน
 นามนต์ที่บาตรหรือครอบน้ามนต์หน้าพระ แล้วประเคนบาตร
 หรือครอบน้ามนต์นั้นต่อหัวหน้าสงฆ์ เสร็จแล้วก็ถอยออกมา
 นั่งฟังพระสวดมนต์ดังเดิม เมื่อพระสวดมนต์จบแล้ว ฟังถวาย
 น้าร้อนหรือเครื่องดื่มที่ควรแก่สมณะ ถ้าเป็นการสวดมนต์เย็น
 และมีการเลี้ยงพระในวันรุ่งขึ้นด้วย หากมิได้กำหนดไว้ในฎีกา
 นมนต์ ฟังเผด็จอีกครั้งหนึ่งว่า "นิมนต์รับภัตตาหารเข้าใน
 วันพรุ่งนี้" บอกเวลาด้วย ถ้าต้องการบาตรและบันไดก็ตั้ง
 บอกให้ทราบด้วยเหมือนกัน

วันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันเลี้ยงพระตอนเช้า ฟังพระเตรียม
 และจัดรับรองเหมือนเมื่อดอนสวดมนต์เย็น เมื่อพระสงฆ์มา

พร้อมกันแล้วเจ้าภาพพึงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยอาราธนา
ศีล และรับศีลอย่างเดียวกันกับวันก่อน ไม่ต้องอาราธนาพระ
ปริตรพระสงฆ์จะสวดถวายพรพระองค์เอง ถ้ามีการตักบาตรด้วย
ให้ลงมือตักบาตรได้ ในขณะที่พระสวดถึงบทว่า "พาหุ
สะหัสสะ" และตักบาตรให้เสร็จก่อนพระสวดจบบท
ถ้าไม่มีการตักบาตร ก็ให้หนึ่งประนมมือฟังพระสวดมนต์ไปพอ
สมควรแล้วเตรียมตั้งภัตตาหารในเมื่อพระสวดจวนจะจบ

อนึ่ง มีประเพณีถวายข้าวพระพุทธด้วย โดยถือหลักว่า
พระสงฆ์ที่มณฑลนั้นมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ดังนั้น การ
ถวายภัตตาหารแต่พระสงฆ์ก็ต้องถวายองค์พระประมุข คือพระ
พุทธเจ้าด้วย แม้พระองค์จะปรินิพพานแล้ว ก็ต้องทำการ
ถวายต่อพระพักตร์พระพุทธรูป ให้เป็นกิริยาสำเร็จรูปสมตาม
เจตนานั้น เหตุนี้จึงมีประเพณีถวายข้าวพระพุทธขึ้นถ้ามีการ
ตักบาตรก็ต้องตักบาตรพระพุทธรูปด้วย การจัดข้าวพระพุทธก็
จัดให้เหมือนอย่างเดียวกันกับจัดถวายพระสงฆ์ เมื่อเสร็จ
ภักติกิจแล้ว ข้าวพระพุทธนั้นตกเป็นของมรรคทายกวัดหรือ
อุบาสกอุบาสิกาที่มาในงานนั้น การถวายข้าวพระพุทธเป็นหน้า
ที่ของเจ้าภาพ โดยมีหลักปฏิบัติดังนี้

ใช้ผ้าขาวปูบนโต๊ะที่จะตั้งรองข้าวพระพุทธ หรือจะปูลงบน

พนักก็ได้ ให้ตรงหน้าโต๊ะบูชา แล้วตั้งสำหรับข้าวพร้อมทั้ง
 คาวหวานและน้ำให้บริบูรณ์บนโต๊ะหรือผ้าขาวนั้น เสร็จแล้ว
 ฟังจุดรูป ๓ ดอกปักลงในกระถางรูป นั่งคุกเข่าประนมมือตรง
 หน้าข้าวพระพุทธและโต๊ะนั้น ตั้งนะโม ๓ จบ แล้วกล่าวคำ
 ถวาย ดังนี้

"อิมัง สุปะพะยัญชนะสัมบันนัง, สาลีนัง, โอิทะนัง,
 อุทะกัง, วรรัง, พุทธัสสะ ปุเชมิ"

คราวนี้ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ได้ เมื่อเสร็จจากกิจ
 แล้ว จะลาข้าวพระพุทธฟังเข้าไปนั่งคุกเข่าประนมมือหน้า
 ข้าวพระพุทธนั้น กราบลง ๓ ครั้งก่อนแล้วจึงประนมมือกล่าว
 คำว่า "เสสัง มังคะลา ยาจามิ" ไหว้แล้วก็ยกเอาข้าวพระ
 พุทธออกไปได้เลย

ถ้าเป็นงานวันเดียว คือสวดมนต์ก่อนฉัน การเตรียม
 ต่างๆ ก็คงเหมือนเดิมแต่พระสงฆ์จะเจริญพระพุทธมนต์ก่อน
 แล้วสวดถวายพรพระต่อท้าย เจ้าภาพฟังนั่งประนมมือฟัง
 พระสวดมนต์ไปจนจบแล้วฟังยกของมาประเคน

สุดท้ายแห่งพิธี เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จแล้ว จึงจัดถวาย
 เครื่องไทยธรรมตามประเพณี พอพระสงฆ์สวดอนุโมทนาถึงบท
 ว่า "ยะธา...." ให้เริ่มกรวดน้ำได้ การกรวดน้ำต้องทำให้เสร็จ

ก่อนจบบทพระยาน พอพระตบทว่า "ศัพท์ดีโย....." พร้อมกัน ก็ประนมมือรับพรต่อไปจนจบ แล้วจึงส่งพระกลับในเวลาอันสมควร

ขอย้อนกล่าวไปถึงการกรวดน้ำสักเล็กน้อย ตามประเพณีนั้น การกรวดน้ำก็คือการหลั่งน้ำอุทิศบุญกุศลส่งไปให้บรรพบุรุษ หรือญาติมิตรที่ตายไปแล้ว ตลอดจนเทพยเจ้าทั้งหลาย หรือหลั่งน้ำปรารถนาความสุขความเจริญศิริมงคลและโชคลาภให้กับตัวเอง หรือหลั่งน้ำปรารถนาความสำเร็จในภูมิธรรมต่างๆ ดังเช่น พระเวสสันดรหลั่งน้ำปรารถนาพระโพธิญาณ ในกาลเมื่อทรงบำเพ็ญทานเสร็จแล้วทุกครั้งนั้น เพราะฉะนั้น ในการกรวดน้ำนั้น อันผู้ทำบุญพึงสำนึกเอาเอง คือนึกอุทิศพื้นฐานไปพลาง หลั่งน้ำไปพลาง กะให้เสร็จทันพระให้ยะจาจบก็แล้วกัน ไม่ต้องห่วงว่าคำบาลีซึ่งบางที่ต้องว่าตามมรรคทายก ซึ่งส่งเสียงดังลั่นแข่งขันกับพระยะธาศัพท์ มัวพะวงแต่ว่าจะกรวดน้ำไม่ได้ ว่าตามคำบาลีไม่ได้ เลยต้องหากคนนำ คนนำแล้วก็ต้องว่าน้ำดัง ๆ คนตามจึงจะได้ยิน และว่าตามได้อย่างผิดๆ ถูกๆ เลยไม่สำเร็จประโยชน์ตามความมุ่งหมายเดิม เมื่ออ่านถึงเรื่องการกรวดน้ำแล้ว ขอให้เข้าใจเสียใหม่ว่า การกรวดน้ำนั้น เป็นการหลั่งน้ำอุทิศส่วนกุศล

ให้แก่เปตชน หรือหลังน้ำปรารถนาตามที่เราชอบ ชอบใจ
อย่างไร ก็ให้นึกปรารถนาเอา อย่าปรารถนาให้ผิดศีลธรรม
ก็แล้วกัน ไม่ต้องว่าคำบาลีก็ได้ แต่ถ้าวาได้ก็ดี ข้อสำคัญก็
คือว่า อย่าลืมหลังน้ำไปพร้อมกับการอุทิศหรือปรารถนานั้น

ยังมีประเพณีอีกอันหนึ่ง ซึ่งจะลืมเสียมิได้ คือการ
 ประพรมน้ำมนต์ในสุดท้ายพิธี การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ยุ่ง
 ยากอย่างไร เราต้องการให้พระท่านประพรมน้ำมนต์เมื่อไร
 อย่างไม่รู้ และที่ไหน ก็เผด็จท่านให้ทราบและอุ้มบาตรนำ
 มนต์นำท่านไป การประพรมน้ำมนต์เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์
 ท่าน ผู้รับประพรมน้ำมนต์จากพระสงฆ์ ฟังทำใจให้เลื่อมใส
 ในพระรัตนตรัยและอาราธนาพระคุณของท่าน ช่วยกำจัดทุกข์
 ภัย และโรคาพาธทั้งหลาย

เสร็จพิธีทำบุญงานมงคลท่าน.

๒ ทำบุญงานอวมงคล

การทำบุญงานอวมงคล หมายถึงการทำบุญเกี่ยวเนื่องกับเรื่องตาย เช่นทำบุญหน้าศพ ๗ วัน, ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน อย่างหนึ่ง ทำบุญวันปลงศพอย่างหนึ่ง ทำบุญอุทิศหรือทำบุญปรารภการตายของบรรพบุรุษหรือของผู้ใดผู้หนึ่ง ในวันคล้ายวันตายของผู้ล่วงลับไปแล้วอีกอย่างหนึ่ง มีระเบียบปฏิบัติดังต่อไปนี้

การทำบุญหน้าศพ เจ้าภาพพึงตระเตรียมทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวแล้วในการทำบุญงานมงคลนั้น แต่มีข้อแตกต่างกันอยู่บ้างดังนี้

๑. อารารณาพระสงฆ์สวดพระพุทธรมนต์ ต้องจัดอารารณาให้มีจำนวน ๘ หรือ ๑๐ รูป หรือมากกว่านั้นก็ได้ในเรื่องอารารณาพระสงฆ์แล้ว ไม่พึงใช้คำว่า "ขออารารณาเจริญพระพุทธรมนต์" แต่ใช้คำว่า "ขออารารณาสวดพระพุทธรมนต์" แทน

๒. ไม่ตั้งน้ำมันต์ ไม่วงด้ายสายสิญจน์ แต่ให้เตรียมสายโยง หรือกุญไชโยง โยงต่อจากศพไว้แทนด้ายสายสิญจน์ (สายโยงนั้น ก็คือสายสิญจน์นั่นเอง แต่เรียกให้แปลกออกไป

ถ้าไม่ใช่สายสัญญาณโยง เขาก็ทำแผ่นผ้าใช้แทน แผ่นผ้านี้
เรียกว่า ภูเขาโยง) ข้อควรระวังก็คือว่า " การเดินสายโยงหรือ
ภูเขาโยง " จะโยงในที่สูงกว่าพระพุทธรูปที่ตั้งในพิธีไม่ควร
และจะปล่อยให้ลากมากับพื้นก็ไม่เหมาะอีกเหมือนกัน เพราะ
เป็นสายที่ล้ามโยงมาจากกระหม่อมของศพ ฉะนั้น จึงต้อง
ล้ามหรือโยงให้เหมาะสม

๓. การจุดธูปเทียน ให้จุดชุดที่หน้าศพก่อน เสมือน
หนึ่งเดือนให้ศพบูชาพระรับศีล, ฟังพระสวดมนต์, ฟังเทศน์,
หรือฟังพระสวดมาติกาบังสุกุล แล้วจึงจุดธูปเทียนชุดที่อยู่
บนโต๊ะบูชาพระที่หลัง

สำหรับข้อปฏิบัติในวันเลี้ยงพระ ก็เช่นเดียวกับที่กล่าว
แล้วในงานมงคลแต่ว่าในงานอวมงคลนี้ เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จ
แล้ว ให้มีบังสุกุลแล้วถวายไทยธรรม เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนา
จึงทำการกรวดน้ำตามพิธีดังกล่าวแล้ว

สำหรับงานทำบุญอุทิศนั้น พิธีโดยมากก็เหมือนกับที่
กล่าวมาแล้ว ต่างแต่ว่างานนี้เป็นงานทำบุญหน้าอุทิศ หรือ
ทำบุญหน้ารูปที่ระลึกถึงผู้ล่วงลับไปแล้วเป็นต้น เจ้าภาพต้อง
เตรียมอุทิศหรือรูปถ่ายของผู้ตาย ตั้งไว้ต่างหากจากโต๊ะบูชา
จะใช้โต๊ะหมู่หรือสิ่งอื่นที่สมควรก็ได้ ให้มีดอกไม้ประดับพอ

งามตามแต่จะจัดได้ และตั้งกระถางรูปและเชิงเทียนไว้ ๑ คู่
ที่หน้าโต๊ะอิฐหรือรูปนั้น เพื่อบูชา นอกนั้นให้ปฏิบัติเหมือน
ที่กล่าวแล้วข้างต้น

เพื่อการเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น จึงนำแผนผังเกี่ยวกับการ
การจัดสถานที่และเครื่องอุปกรณ์ในการประกอบพิธีทั้งในการ
ทำบุญงานมงคลและการทำบุญงานอวมงคลมาพิมพ์ไว้ในที่
นี้ด้วย แผนผังนี้ ออกแบบโดยพระอนุศาสน์โกศล วัดอิสาน
จังหวัดนครราชสีมา ผู้สนใจพึงพิจารณาตามอรรถาธิบาย
จบพิธีทำบุญงานอวมงคลท่าน

หมวดที่ ๓ หมวดพิเศษ

ได้กล่าวแล้วในคำปรารภว่า ไม่สามารถจัดพิมพ์ศาสนา
พิธีหมดทั้งเล่มในโอกาสนี้ได้ เพราะมีทุนจำกัด เพราะฉะนั้น
ในทันทีจะขอรวบรัดเอาแต่ที่เห็นว่าควรเผยแพร่ในงานของท่าน

ในทันที จะรวมหมวดทานพิธี กับหมวดปกิณกะเข้า
เป็นหมวดเดียวกันให้ชื่อเสียใหม่ว่า "หมวดปกิณกะ" ในหมวด
พิเศษนี้จะคัดเลือกเฉพาะพิธีที่เห็นว่ามีความจำเป็น เท่านั้น
(พิธีบางอย่างอาจไม่มีในทันที ต้องขออภัยท่านผู้อ่านด้วย)
ต่อไปนี้จะกล่าวด้วยทานพิธีแต่พอสังเขป คือ:-

"ทานพิธี" หมายถึงการถวายทานวัตถุที่ควรให้ เพื่อ
บูชาคุณ หรือเป็นการสงเคราะห์แต่พระภิกษุสงฆ์โดยตรง
ไม่หมายถึง การให้ด้วยเจตนาอย่างอื่นซึ่งนอกเหนือไปจาก
ทานวัตถุ หรือวัตถุที่ควรให้ทานนั้นมี ๑๐ ประการ คือ

๑. อन्नนะ - ข้าว หมายถึงภัตตาหาร
๒. ปานะ - น้ำ รวมทั้งเครื่องดื่มอันควรแก่สมณะด้วย
๓. วัตถุ - ผ้า หมายถึงเครื่องนุ่งห่มทุกชนิด
๔. ยานะ - ยานพาหนะ สงเคราะห์ที่จำเป็นจำเป็นโดยสาร
เข้าด้วย

๕. มาลา - มาลัย และดอกไม้เครื่องบูชาชนิดต่างๆ
๖. คันธะ - ของหอม หมายถึงรูปเทียนบูชาพระ
๗. วิเสปณะ - เครื่องลูบไล้ หมายถึงสุขภัณฑ์เครื่องชำระร่างกายให้สะอาด
๘. เสยยะ - เครื่องนอน หมายถึงที่นอนอันควรแก่สมณะ พร้อมทั้งเครื่องประกอบ
๙. อวสธะ - ที่อยู่อาศัย หมายถึง กุฏิ, - เสนาสนะ, และเครื่องประกอบ
๑๐. ปทัเปยยะ - เครื่องตามประทีป, มีเทียน, ตะเกียง, และไฟฟ้าเป็นต้น พร้อมทั้งเครื่องประกอบทานวัตถุเหล่านี้ เมื่อนำมาจัดถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเรียกว่า "บัจจัย ๔" เพราะแยกเป็น ๔ ประเภท คือ ประเภทเครื่องนุ่งห่ม เรียกว่า "จัวร์" ประเภทเครื่องบริโภคนั้น เรียกว่า "บิณฑบาต" ประเภทที่เป็นที่อยู่อาศัย เช่น กุฏิ, เตียง, ตู, โต๊ะ และเก้าอี้เป็นต้น เรียกว่า "เสนาสนะ" ประเภทยารักษาโรคเรียกว่า "คิลานเภสัช"
- วิธีถวายทาน ท่านกล่าวไว้เป็น ๒ ประการ คือ
๑. ถวายเป็นการเฉพาะเจาะจงแต่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง เรียกว่า "ปาฏิบุคคลิกทาน"

๒. ถวายเป็นกลางสงฆ์ คือถวายเป็นส่วนกลาง
ไม่จำเพาะเจาะจงภิกษุรูปใด เรียกว่า "สังฆทาน"

ระเบียบปฏิบัติ

๑. เจตนา คือตั้งใจให้บริสุทธิ์ ถ้าวายสังฆทาน
ให้ตั้งใจถวายแต่พระสงฆ์ อย่าเห็นแก่หน้าองค์ใด
องค์หนึ่ง จะเป็นพระภิกษุ สามเณร หรือใครก็ตาม
ที่พระสงฆ์จัดมาในพิธีนั้น ให้ถือว่ามาในนามของ
สงฆ์ หรือ มาเป็นการสงฆ์ หรือมาโดยอาณัติของ
สงฆ์ ด้วยเหตุนี้เอง ก่อนถวายสังฆทาน ท่านจึงให้
ระลึกถึงอริยสงฆ์ก่อน คือนึกทบทวนในสังฆคุณว่า
สุปะฏิบันโน ไปจนจบเสียก่อน จึงกล่าวคำถวาย
ทานนั้นๆ
๒. ตระเตรียมทานวัตถุให้เสร็จเรียบร้อยก่อนถวายทาน
๓. เผด็จสงฆ์ คือแจ้งความประสงค์ที่จะถวายทานนั้นๆ
ให้สงฆ์ทราบถ้ำของถวายทานมีจำนวนจำกัดไม่ครบ
พระทุกรูปในวัด ก็ขอให้เจ้าอธิการสงฆ์ คือ ท่าน
เจ้าอาวาส จัดพระ ไปรับ ตามจำนวนที่ต้องการ โดย
บอกจำนวนพระ สถานที่และกำหนดเวลาให้แน่นอน

๔. เฉพาะพิธีถวายทานนั้น เมื่อถึงกำหนด ฝ่ายทายก
พึงดำเนินพิธีดังนี้

- ก. จุดธูปเทียนบูชาพระ
- ข. อาราธนาศีล และรับศีล
- ค. ประนมมือน้อมกล่าวคำถวายทาน (ตั้งนโมสัก
๓ จบก่อน ต่อไปก็กล่าวถึงสังฆคุณว่า
สุปฏิปันโนอีก ๑ จบ แล้วจึงกล่าวคำถวาย)
- ง. ประเคน ถ้ำของควรประเคน ก็ให้เขาประ
เคนให้ดูกระเบียบคือ
 ๑. นำของที่ตองประเคนนั้นเข้าไปให้ใกล้พระ
ผู้รับประมาณ ๑ ศอก จะนั่งหรือยืน แล้ว
แต่สถานที่จะอำนวย
 ๒. จับของนั้นด้วยมือทั้ง ๒ หรือมือเดียวก็ได้
ยกให้สูงพ่นพ่นเล็กน้อย
 ๓. น้อมถวายพระซึ่งท่านจะยื่นมือทั้ง ๒ ออก
มารับ ถ้าเป็นสตรี พึงวางลงบนผ้า รับ
ประเคนที่พระปรุบอยู่
 ๔. เสริจแล้วพึงไหว หรือกราบ แล้วแต่กรรม
หนเดียวก็พอ

๕. ถ้าของที่ถวายนั้น ใหญ่โตเกินไป ไม่
 เหมาะที่จะประเคน หรือไม่สามารถยก
 ประเคนได้ เช่น กุฎี เป็นต้น ให้ถ่วงน้ำหนัก
 บนหัตถ์ของพระสงฆ์ผู้เป็นประธานในพิธี
 ก็ถือว่าเป็นการประเคนด้วย

๕. ขณะที่พระสงฆ์อนุโมทนา เริ่มบท "ยะธา....."
 ฟังกรวดน้ำให้เสร็จก่อนจบบทนี้ พยพระสงฆ์รับ
 พร้อมกันว่า "สัพพีติโย....." ฟังประนมมือรับ
 พรต่อไปจนจบ.

คำถวายทานก่าง๗

๑. คำถวายสังฆทาน (ประเภทสามัญ)

"อิมานิ มะยัง ภันเต, ภัตตานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสงฆ์สสะ โอนุชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสงฆ์โฆ, อิมานิ, ภัตตานิ สะปะริวารานิ ปฏิกคัณหาคู, อัมหากัง ที่มรตตัง หิตายะ สุขายะ"

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ภัตตาทหารกับทั้งบริวารเหล่านั้นแด่พระสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จง รัับ ภัตตาทหารกับทั้งบริวารเหล่านั้นของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อ ประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ. ๑

๒. คำถวายสังฆทาน (ประเภทมตกภัต อุทิศผู้ตาย)

"อิมานิ มะยัง ภันเต, มะตะกะภัตตานิ, สะปะริวารานิ ภิกขุสงฆ์สสะ โอนุชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสงฆ์โฆ, อิมานิ, มะตะกะภัตตานิ สะปะริวารานิ ปะฏิกคัณหาคู, อัม- หากัญเฆ มาตาปีตุอาทินัญจะ, ญาตะกานัง กาละกะตานัง, ที่มรตตัง, หิตายะ สุขายะ"

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย มตกภัตตาทหาร กับทั้งบริวารเหล่านั้น แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอ

พระภิกษุสงฆ์จึงรับ มตกภัตตาหารกับทั้งบริวารเหล่านั้นของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลายด้วย แก่ญาติของข้าพเจ้าทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็น
ต้น ผู้ทำกาละล่วงลับไปแล้วด้วย สันกาลนานเทอญ. ๑

๓ คำถวายสลากภัต

"เอตานิ มะยัง ภันเต, ภัตตานิ, สะปะริวารานิ,
อะสุกัฏฐานะ, ฐูปัตตานิ, ภิกขุสงฆ์สัสสะ, โอนิชะยามะ, สาธุ
โน ภันเต, ภิกขุสงฺโฆ, เอตานิ, ภัตตานิ, สะปะริวารานิ,
ปะฏิคคณหาตุ, อัมหากัง ที่มรตัตถ, หิตายะ สุขายะ"

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ภัตตาหารกับทั้งบริวารทั้งหลาย
ซึ่งตั้งไว้ ณ ที่โน้นนั้น ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายแก่พระ
ภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ซึ่งภัตตาหารกับทั้งบริวาร
เหล่านั้น ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สันกาลนานเทอญ. ๑

๔ คำถวายเสนาสนะ กุฏิ วิหาร

"อิมานิ มะยัง ภันเต, เสนาสนานิ, อาคะตาคะตัสสะ,
จาตุททิสัสสะ โอนิชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสงฺโฆ,
อิมานิ, เสนาสนานิ ปะฏิคคณหาตุ, อัมหากัง ที่มรตัตถ,
หิตายะ สุขายะ"

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย
 เสนาสนะ เหล่านี้แด่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ ที่มาแล้ว
 กดี ที่ยังไม่มากดี ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับเสนาสนะ เหล่านี้
 ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้า
 เจ้าทั้งหลาย สันกาลนานเทอญ. ฯ

๕. คำถวายศาลาโรงธรรม

" มะยัง ภันเต, อิมัง สาถิง ฐัมมะสะภาเย อุตฺติสสะ,
 จาตุทฺทิสฺสสะ ภิกขุสังฆัสสะ, โอลฺโลชะยามะ, สาธุ โน ภันเต,
 ภิกขุสังโฆ, อิมัง สาถิง ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง ที่มรตตัง,
 หิตายะ, สุขายะ "

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย
 ศาลาหลังนี้แด่พระภิกษุสงฆ์ ผู้มีในทิศทั้ง ๔ อุตฺติสฺสเพื่อเป็น
 สถานที่แสดงธรรม ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับศาลาหลังนี้ ของ
 ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้า
 ทั้งหลายสันกาลนานเทอญ. ฯ

๖. คำถวายผ้า วัสสิกสาฎก (ผ้าอาบน้ำฝน)

" อิมานี มะยัง ภันเต, วัสสิกสาฎกานี, สะปะริวารานี,
 ภิกขุสังฆัสสะ, โอลฺโลชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ,
 อิมานี วัสสิกสาฎกานี, ปะฏิคคัณหาตุ, อัมหากัง, ที่มรตตัง
 หิตายะ สุขายะ "

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย
ผ้าอาบน้ำฝน กับทั้งบริวารเหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระ
ภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าอาบน้ำฝนกับทั้งบริวารเหล่านี้ของข้าพเจ้า
ทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
สันกาลนานเทอญ. ฯ

หมายเหตุ — ถ้าไม่มีเครื่องบริวารถวายพ่วงด้วย ก็ตัด
คำว่า " สะปะริวารานิ " และคำแปลว่า
" กับทั้งบริวาร " ออกเสียทุกแห่ง

๑. คำถวายผ้าจํานำพรรษา

" อิมานิ มะยัง ภันเต, วัสสวาตีกะจีวรานิ สะปะริวารานิ,
ภิกขุสังฆัสสะ โอนนชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ,
อิมานิ วัสสวาตีกะจีวรานิ, สะปะริวารานิ, ปะฏิคคัณหาตุ,
อัมหากัง ที่มรตัตถ หิตายะ สุขายะ "

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย
ผ้าจํานำพรรษา กับทั้งบริวารเหล่านี้ แต่พระสงฆ์ ขอพระ
ภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าจํานำพรรษากับทั้งบริวารเหล่านี้ ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลาย สันกาลนานเทอญ. ฯ

๘. คำถวายผ้าป่า

" อิมานิ มะยัง ภันเต, บังสุกุละจีวรานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆัสสะ โอิโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ บังสุกุละจีวรานิ ปะฏิคคัณหาตุ อัมหากัง, ที่มรตตัง, หิตายะ สุขายะ "

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งบริวารเหล่านี้ แต่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สันกาลนานเทอญ ฯ

๙. คำถวายผ้ากฐิน (แบบ ๑)

" อิมัง ภันเต สะปะริวารัง, กฐินะจีวะระทุสสัง, สังฆัสสะ, โอิโณชะยามะ "

(ว่า ๓ จบ) คำแปล - ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย ผ้ากฐินจีวร กับทั้งบริวารนี้ แต่พระสงฆ์

๑๐. คำถวายผ้ากฐิน (แบบ ๒)

" อิมัง ภันเต, สะปะริวารัง, กฐินะจีวะระทุสสัง, สังฆัสสะ, โอิโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, สังโฆ, อิมัง,

สะปะริวารัง, กฐินะทุสสัง, ประฎีกคณหาตุ, ปฎีกะเหตวา จ,
อิมินา ทุสเสนะ กฐินัง, อัตถะระตุ, อัมหากัง, ทิมรัตตัง,
หิตายะ สุขายะ "

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย
ผ้ากฐินจีวรกับทั้งบริวารนี้ แต่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้า
กฐินกับทั้งบริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้วจงกราน
กฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้ง
หลาย สิ้นกาลนานเทอญ. ฯ

๑๑ คำถวายสะพาน

" มะยัง ภันเต, อิมัง, เสตุง, มะหาชะนานัง, สาธาร-
ณัตถายะ นียาเทมะ สาธุ โน ภันเต, สังโฆ, อิมัสมิง เสตุมหิ,
นียาหิตะ, สักขิกะ, โหตุ, อิทัง, เสตุนานัง, อัมหากัง,
ทิมรัตตัง หิตายะ, สุขายะ, สังวัตตะตุ! "

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอมอบถวาย
ซึ่งสะพานนี้ เพื่อประโยชน์ทั่วไปแก่มหาชนทั้งหลาย ขอ
พระสงฆ์ จงเป็นพยาน แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ในสะพานที่
ข้าพเจ้าทั้งหลายได้มอบให้แล้วนี้ ขอเสตุนานนี้ จงเป็นไป
เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาล
นานเทอญ. ฯ

ต่อไปนี้เป็นคำอาราธนาต่าง ๆ

๑. คำอาราธนาศีล ๕

"มะยัง ภันเต, วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ทิสระระณนะ
สะหะ ปัญจะ สัลลาณี ยาจามะ"

ทุติยัมปี

ตตะติยัมปี....

๒. คำอาราธนาพระปริตร

"วิบัติตปิฎกาหายะ	สัพพะสัมปัตตีสัทธา
สัพพะทุขะวินาสายะ	ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง
วิบัติตปิฎกาหายะ	สัพพะสัมปัตตีสัทธา
สัพพะภะยะวินาสายะ	ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง
วิบัติตปิฎกาหายะ	สัพพะสัมปัตตีสัทธา
สัพพะโรคะวินาสายะ	ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง

๓. คำอาราธนาธรรม

"พรหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ กัตถัญชะลี
อันธิวะรัง อะยาจะณะ สันตึระ สัตถาปะระชกขะชาติกา
เทเสตุ ฐัมมัง อนุกัมปิมัง ปะชังฯ"

๔. คำกรวดน้ำแบบสั้น

"อิหยัง เม ญาตั้นัง โหนตุ (ว่า ๓ จบ) ขอบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเทอญ. หากจะเต็มพุทธภาษิตว่า "สุจิตา โหนตุ ญาตโย - ขอญาติทั้งหลาย จงเป็นสุข เป็นสุข เด็ด".ฯ ก็ได้,

๕. คำกรวดน้ำแบบยาว เป็นคาถาของเก่า

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ	อุปัชฌายา คุณุตตะรา
อาจารย์ประการาจะ	มาตาปิตา จะ ญาตเถกา (ปียา มะมัง)
สุริโย จันทิมา ราชา	คุณวันตา นะราปี จะ
พรหมมารา จะ อินทา จะ	โลกะปาลา จะ เทวะตา
ยะโม มิตตา มนุสสา จะ	มัจฉัตตา เวริกาปี จะ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ	ปุญญาณี ปะกะตานี เม
สุขัญจะ ทิวรััง เทนตุ	จิปปัง ปาเปละ โว มะตัง
อิมินา ปุญญะกัมเมนะ	อิมินา อุทิสเณะ จะ
จิปปาหัง สุละเภเจวะ	ตถุปาทานะเถทะนัง
เย สันตานิ หินา ธัมมา	ยาระ นิพพานะโต มะมัง
นัสสันตุ สัพพะทาเยวะ	ยัตถะ ชาโช ภาเว ภาเว
อุชฺจิตตัง สะคิมิญญา	สัลเล โข วิริยัมหิณา
มารา ละภันตุ โนกาสัง	กาตญจะ วิริเยสุ เม

พุทธาธิปะวะโร นาโถ ธิมโโม นาโถ วรรตตะโม
 นาโถ บัจเจกะพุทโธ จะ สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง
 เตโสตตะมานุภาเวนะ มาโรกาสัง ละภันตุ มา. ๗

คำแปล

(อิมินา ปุญญะกัมเมนะ) ด้วยบุญกรรมที่ข้าพเจ้าทำ
 ขอบพระอภัยผู้มั่งคั่งอันไพศาล อีกทั้งอาจารย์ผู้ได้สั่งสอน
 ข้าพเจ้ามา ทั้งมารดาบิดาคณาญาติทั้งสิ้น ตลอดทั้งพระอาทิตย์
 พระจันทร์ พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่ในเอกเทศแห่งเมฆนทีดล
 และนรชนผู้มั่งคั่งงามความดีทั้งหลาย อีกทั้งมหาพรหมกับ
 หม่อมมาร และท้าวหม่อมวาฬเทวราช ทั้งเทพเจ้าผู้ฉกาจรักโลก
 ทั้ง ๔ ทิศ และพญาอมราชอกมวลิตรสหาย ทั้งผู้ชวนชวาย
 วางตนเป็นกลาง และผู้เป็นศัตรูของข้าพเจ้าทุก ๆ แห่ง จง
 มีความเกษมสุขนिरาสรัย ขอบุญที่ข้าพเจ้ากระทำไว้ด้วยไตร
 ทวาร จงบันดาลให้สำเร็จไตรพิชสุข ถึงความเกษมปราศจาก
 ทุกข์ คือพระอมตมหานฤพานโดยพลัน อีกทั้งโสดหนึ่งนั้น
 ด้วยบุญกรรมนี้ และอุทิศเจตนานี้ ขอให้ข้าพเจ้าบรรลุตันที
 ช่งการตัดขาดตัณหาอุปาทาน กรรมอันชั่วในสันดานจงพินาส

ไปหมดจนตราบเท่าถึงนิพพาน สิ้นกาลทุกเมื่อเทียว แม้ว่า
 ข้าพเจ้า ยังต้องเทียวไปเกิดในภพใด ๆ ก็ขอให้มีจิตซื่อตรง
 ดำรงสติปัญญาไวชาญฉลาด ให้มีความเพียรกล้าสามารถขัด
 เกลากิเลสให้ศูนย์หาย ก็ขอหม่อมมารเหล่านี้ อย่าได้กล้า
 ทรายลับโอกาส เพื่อทำให้ข้าพเจ้าพินาศคลายความเพียรได้
 อนึ่งไฉน พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งอันยิ่งอย่างประเสริฐ พระ
 ธรรมเป็นที่พึ่งอันล้ำเลิศยิ่งประมาณ พระปัจเจกพุทธเจ้าเป็น
 ที่พึ่งอันไพศาล และพระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันอุดมยิ่งประมาณ
 ของข้าพเจ้านี้ ด้วยอนุภาพอันอุดม ดุพิเศษ สูงสุดของ
 พระรัตนตรัย ขออย่าให้หม่อมมารได้โอกาสทุกเมื่อไป เทอญ ฯ
 จบหมวดพิเศษท่าน.

ผู้ใด.....

เห็นสัตว์อันเสมอด้วยตนเอง

เห็นผิวเมยผู้น เหมือนบิดามารดา

เห็นทรัพย์ของผู้น เหมือนก้อนเขพะ

ผู้น..... เป็นผู้เห็นถูก

× × × × ×

บุรุษมีเมียไม่ดี สตรีมีผิวไม่ชอบ

ทั้งมีลูกก็ไม่ประกอบ สู้... ไม่ได้, ไม่มี-เสียเลยดีกว่า

× × × × ×

พระครูศรีสสารวิสุทธ

เจ้าคณะอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

